

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Problematika úroku z prodlení a vliv času na hodnotu peněz v českém právu

Interest on Late Payment Matters and Influence of Time to Money Value in
Czech Law

Student: Kateřina Bartková

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Adam Ptašník, Ph.D.

Ostrava 2011

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou použitou literaturu a další prameny.“

V Ostravě dne 11. května 2011

Kateřina Bartková

.....

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Adamu Ptašníkovi, Ph. D. a paní Mgr. Kateřině Suidové za odbornou pomoc a rady při psaní mé bakalářské práce.

Úvod.....	5
1 Teoretická východiska a srovnání některých pojmů	6
1.1 Smlouvy o půjčce a úvěru	6
1.1.1 Smlouva o půjčce	6
1.1.2 Smlouva o úvěru.....	9
1.2 Prodlení dlužníka dle občanského a obchodního zákoníku.....	11
1.2.1 Prodlení dlužníka (§ 517 odstavec 2 ObčZ).....	11
1.2.2 Prodlení dlužníka (§ 517 odstavec 1, 3 ObčZ).....	13
1.2.3 Prodlení dlužníka (§ 365 ObchZ).....	15
1.2.4 Prodlení s plněním peněžitého závazku (§ 735 ObchZ).....	18
1.3 Smluvní pokuta dle občanského a obchodního zákoníku	18
1.3.1 Smluvní pokuta (§ 544 ObčZ).....	18
1.3.2 Smluvní pokuta dle obchodního zákoníku	21
1.3.3 Smluvní pokuta v praktickém příkladu z Přehledu judikatury.....	22
1.4 Penále a úrok z prodlení z pohledu daňového řádu.....	22
1.4.1 Penále (Daňový řád, § 251).....	22
1.4.2 Úrok z prodlení (Daňový řád, § 252)	23
1.5 Srovnání vybraných právních institutů.....	23
1.5.1 Prodlení dlužníka dle občanského a obchodního zákoníku.....	24
1.5.2 Smlouva o půjčce a smlouva o úvěru.....	25
1.5.3 Smluvní pokuta a příslušenství pohledávky	26
1.5.4 Smluvní pokuta a úrok z prodlení	26
2 Zhodnocení vývoje úroku z prodlení v čase.....	28
2.1 Úrok z prodlení v legislativě a čase.....	28
2.2 Pojem diskontní sazby a repo sazby ČNB.....	30
2.3 Vývoj diskontní a repo sazby v čase	31
2.4 Příklady na výpočet úroku z prodlení.....	31
2.5 Čas.....	33
2.5.1 Z fyzikálního pohledu	33
2.5.2 Z právního pohledu	34
3 Praktická aplikace.....	37
3.1 Náklady obětované příležitosti neboli alternativní náklady	37
3.2 Náklady řízení	38
3.2.1 Osvobození od soudních poplatků	41
3.3 Náklady řízení v příkladu.....	42
3.3.1 Náklady řízení a smluvní pokuta.....	43
3.3.2 Náklady řízení a postoupení pohledávky	44
Závěr.....	46
Seznam literatury.....	46
Seznam zkratk a symbolů.....	48
Seznam příloh	50

Úvod

Již poměrně delší název „*problematika úroku z prodlení a vliv času na hodnotu peněz v českém právu*“ bakalářské práce napovídá, čím se ve své práci zabývám. Úrok z prodlení se počítá nově dle NV 33/2010 Sb. a i to byl jeden z důvodů, proč se jím podrobněji zabývám. Prolínání úroku z prodlení s druhou částí tématu, tedy s vlivem času na hodnotu peněz má svá opodstatnění. Úrok z prodlení je důsledkem prodlení dlužníka, tudíž věřitel nedostane své peníze včas a jako kompenzace je mu tedy vyplacen úrok z prodlení. Cílem práce je zjistit, jaký má čas vliv z hlediska práva a jak kompenzovat negativní vliv času na hodnotu peněz. Dalším cílem je srovnání právních institutů souvisejících s časem.

V první kapitole nazvané Teoretická východiska a srovnání některých pojmů vysvětluji pojmy, kterým se věnuji v praktické aplikaci a které srovnám v kapitole 1.5. V této první části mé práce se postupně hovoří o smlouvě o půjčce a o úvěru, dále v kapitole 1.2 o prodlení dlužníka dle občanského a obchodního zákoníku. Kapitulu 1.3 bych chtěla vyzdvihnout kvůli tématu smluvní pokuty, kterou se zabývám v praktické aplikaci v souvislosti s náklady soudního řízení. Ještě před kapitolou Srovnání vybraných právních institutů je v práci umístěna kapitola 1.4, která se zabývá pojmy penále a úrok z prodlení, ovšem z pohledu daňového řádu.

Druhá kapitola Zhodnocení vývoje úroku z prodlení v čase analyzuje tři poslední legislativní úpravy výpočtu úroku z prodlení, a to od roku 1994 až dodnes. Kapitola 2.2 je zde zařazena, aby vysvětlila pojmy, se kterými se pracuje při výpočtu úroku z prodlení. Od roku 2005 se pro výpočet úroku z prodlení používá výše repo sazby ČNB, avšak do roku 2005 se používala pro výpočet výše diskontní sazby. Tabulka 2.2 v příloze udává hodnoty těchto dvou sazeb od roku 1990 do roku 2010. Pro lepší představu a pro porovnání výše úroku podle výpočtu dle 163/2005 Sb. a dle 33/2010 Sb. jsou v kapitole 2.4 zařazeny dva ukázkové příklady. Část názvu práce je „*vliv času na hodnotu peněz*“, a proto se věnuji pojmu čas v kapitole 2.5 a to z pohledu fyziky a práva.

Praktická aplikace, jak je nazvána kapitola 3., řeší v kapitole 3.1 souvislost mezi alternativními náklady a vlivem času na hodnotu peněz. V kapitole 3.2 jsou uvedeny položky patřící do nákladů řízení. Neboť se v kapitole 3.3 věnuji nákladům řízení v příkladu. Příklad se týká žalobce a jeho nákladů řízení, kvůli pohledávce a smluvní pokutě vůči žalovanému. Snažím se analyzovat výši všech nákladů do řízení vložených a porovnat, zda je v jeho případě výhodnější postoupení pohledávky.

1 Teoretická východiska a srovnání některých pojmů

V teoretické části bych chtěla blíže vysvětlit a poté i srovnat instituty, které mají jistou souvislost mezi časem a penězi. Tato teoretická východiska, jsou potřebná k pochopení celé problematiky vlivu času na hodnotu peněz, jelikož se týkají manipulace s penězi v čase. Nejprve popíšu problematiku smlouvy o půjčce v kapitole 1.1.1, a rovněž i s tím související druhy půjčky. Tuto smlouvu nalezneme v občanském zákoníku, jí podobná úprava, tedy smlouva o úvěru, je pak uvedena v obchodním zákoníku. Poté následuje kapitola 1.2, která se týká problematiky prodlení dlužníka z pohledu občanského i obchodního zákoníku. Je v ní zahrnut i vzorec pro výpočet úroku z prodlení. Kapitola 1.3 pojednává o smluvní pokutě, o jejích důsledcích. Z pohledu daňového řádu je v kapitole 1.4 stručně popsáno penále a úrok z prodlení.

Metodu srovnávání uplatňuji v kapitole 1.5. Srovnávám zde prodlení dlužníka dle občanského a obchodního zákoníku. Dále smlouvu o půjčce a smlouvu o úvěru. Hovořím zde i o smluvní pokutě ve vztahu k příslušenství pohledávky a v kapitole 1.5.4 je smluvní pokuta srovnána s úrokem z prodlení.

1.1 Smlouvy o půjčce a úvěru

Následující kapitoly 1.1.1 a kapitola 1.1.2 nastíní akt mezi věřitelem a dlužníkem, tedy půjčku peněžních prostředků. Nahlédneme na něj ze dvou pohledů, a to z pohledu smlouvy o půjčce a smlouvy o úvěru.

1.1.1 Smlouva o půjčce

První kapitola teoretické části, kapitola číslo 1.1.1, se týká smlouvy o půjčce. Je nutné vysvětlit tuto problematiku, jelikož se o této smlouvě hovoří v kapitole číslo 1.5.2, kde je smlouva o půjčce porovnána se smlouvou o úvěru. Dále je navázáno související téma, a to druhy půjčky.

Podle § 657 ObčZ přenechává věřitel dlužníkovi věci určené podle druhu a dlužník je povinen vrátit po uplynutí dohodnuté doby věci stejného druhu.

Dle komentáře k ObčZ¹ jsou předmětem této smlouvy věci, které přecházejí do vlastnictví dlužníka. Věřitel přenechává dlužníkovi určité množství věcí druhově určených (zastupitelných). Dlužník je zavázán vrátit věci stejného druhu. Rozdíl od smlouvy o výpůjčce je, že se týká věcí individuálně určených. Rovněž je důležité zmínit nájemní smlouvu, kdy je předmětem nájmu věc individuálně určená, která nepřechází do vlastnictví druhé strany, tady má smlouva o půjčce přesně opačnou charakteristiku. Dále je třeba upozornit i na možnou záměnu se smlouvou směnnou (výměna věci za věc), a taktéž na smlouvu kupní (výměna věci za peníze a naopak).

Kocourek a Plecity² uvádějí, že půjčka může být bezplatná i úplatná. V komentáři k ObčZ³ se dočteme, že pojmovým znakem je její dočasnost, ale mezi smluvními stranami nemusí být dáno datum vrácení, které může být stanoveno až později. Jestliže není dáno vůbec, tak dlužník musí splnit svůj dluh prvního dne poté, kdy je o to věřitelem požádán (§ 563 ObčZ). Doba vrácení může být ponechána na dlužníkovi (§ 564 ObčZ). Řádné plnění může proběhnout i ve formě splátek, pokud je takto dohodnuto (§ 565 ObčZ). Věřitel je rovněž povinen přijmout i částečné plnění, nejde ovšem o řádné splnění (§ 566 ObčZ).

Předpokladem pro smlouvu o půjčce je shodná vůle obou stran, konsens, kromě toho má tato smlouva i reálnou povahu, musí být odevzdán předmět půjčky dlužníkovi. Teprve tímto odevzdáním předmětu půjčky se vztah mezi stranami stává právním vztahem z půjčky. Tedy nejen na základě a přijetí nabídky, kdy vznikne závazný právní vztah, ale až předáním předmětu půjčky má dlužník závazek vrátit věřiteli předmět půjčky. A věřitel má odpovídající právo požadovat vrácení půjčky. Pro tuto smlouvu není předepsána žádná forma. Pokud jde o peněžitou půjčku, je věřitel na dlužníkovu požádání povinen vydat písemné potvrzení, že dluh byl zcela, či zčásti splněn (§ 569 ObčZ). Rovněž písemnou formu bude mít smluvní pokuta, pokud si ji účastníci sjednají (§ 544 ObčZ).

Co se týče půjčky peněžní, tak právní vztah z půjčky vznikne až předáním peněz, a to i bezhotovostním převodem sjednané částky. Jakmile věřitel půjčí peníze určené do hry nebo sázky, nemá nárok se těchto peněz domáhat žalobou u soudu (§ 455 ObčZ). Pro tuto

---

¹ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1688-1689. ISBN 978-80-7400-004-1.

² PLECITY, V.; KOCOUREK, J. *Občanský zákoník.* 4. doplněné vydání. Praha: EUROUNION, 2007. s. 499. ISBN 978-80-7317-059-2.

³ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1688-1689. ISBN 978-80-7400-004-1.

smlouvu není podstatné, jak dlužník půjčené peníze použije, dlužník se touto smlouvou stává jejich vlastníkem. Pokud ale není přímo ve smlouvě dán účel jejich použití - účelová půjčka. Další výjimka, tedy kdy se mluví o záměru využití peněz, může vyplývat z výslovného znění zákona. V případě použití půjčených peněz na účel, jež se přičí dobrým mravům, neznamená neplatnost smlouvy o půjčce.

Spotřebitelský úvěr, jehož účelem je ochrana spotřebitele, (stejně jako spotřebitele v členských zemích ES), před nepřiměřenými platbami při poskytování půjčky nebo úvěru. Tento zákon (321/2001 Sb.) se nevztahuje na půjčky poskytnuté bez úroku nebo jiné úplaty, neboť v těchto případech není třeba zvláštní ochrany spotřebitele. Vztahuje se tedy na půjčky úplatné, uzavřené mezi podnikateli v rámci jejich podnikatelské činnosti a spotřebitelem, fyzickou osobou, v rámci jeho nepodnikatelské činnosti. Nejde o zvláštní smluvní typ, ale úvěr může být sjednán v souvislosti se sjednáním různých typů smluv. Zákon vyžaduje písemnou formu smlouvy, která obsahuje závazek o poskytnutí spotřebitelského úvěru. Zákon rovněž stanoví vzorce pro výpočet procentní sazby úroku a obsahové náležitosti smlouvy. Pokud je smlouva nesplňuje, je spotřebitelský úvěr úročený diskontní sazbou ČNB ke dni uzavření smlouvy. Výše uvedený zákon je speciální normou ve vztahu k občanskému a obchodnímu zákoníku.

Ve výše uvedeném je vysvětlen předmět smlouvy, její náležitosti i související spotřebitelský úvěr. Po přiblížení této smlouvy, bych ráda navázala na související téma a to na téma dle § 658 ObčZ, druhy půjčky.

Druhy půjčky (§ 658)

Problematika druhů půjček souvisí s kapitolou 1.1.1, která se týká smlouvy o půjčce. Je zde popsána i souvislost s úrokem u peněžité půjčky a s úrokem z prodlení.

Při peněžité půjčce lze dohodnout úroky a při nepeněžité např. vrácení většího množství věci nebo věci v lepší kvalitě.

Podle komentáře k ObčZ⁴, dle předmětu půjčky rozlišujeme půjčky peněžité a nepeněžité. Půjčka může být s úroky i bez nich, přičemž úroky mohou být dohodnuty dodatečně, nejpozději však do doby splatnosti.

Dle Plecitého a Kocourka⁵ je úrok úplata za půjčku, úplata za užívání půjčené jistiny. V komentáři k ObčZ⁶, jistina znamená sumu půjčených peněz nebo věcí. Úrok se zpravidla

---

⁴ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1692. ISBN 978-80-7400-004-1.

stanoví vypočteným procentem za určitou dobu a je splatný nejpozději spolu s jistinou. Úroky nejsou součástí jistiny, proto se dále neúročí. Bez hlavního závazku z půjčky nemůže vzniknout ani vedlejší úrokový závazek. Výše sjednaného úroku nesmí být v rozporu s dobrými mravy.

U úroku z prodlení to funguje tak, že na ty to úroky má věřitel nárok ze zákona, jakmile se dostal dlužník do prodlení. Dlužník je v prodlení, jakmile nesplní svůj dluh řádně a včas (§ 517 ObčZ).

Úroky z prodlení může věřitel požadovat i u bezúročné půjčky, v případě prodlení dlužníka. V prodlení může být i věřitel, pokud nepřijal nabízené plnění od dlužníka, nebo neposkytl součinnost nutnou ke splnění dluhu (§ 522 ObčZ). Okamžikem vzniku prodlení věřitele, končí prodlení dlužníka (§ 523 ObčZ). Co se týče výše úroků, tak občanský zákoník neuvádí, do jaké výše lze úroky sjednat. Lze ale soudit, že výše úroků musí být v souladu s dobrými mravy. A vodítkem může být porovnání s úrokovou mírou obvyklou u peněžních ústavů.

Při nepeněžitě půjčce lze sjednat místo úroků vrácení většího množství, případně věci lepší jakosti, většinou stejného druhu. V případě, že dlužník vrátí věci horší, než bylo dohodnuto, dostává se do prodlení, nesplní tímto svůj dluh.

V těchto kapitolách věnovaných smlouvě o půjčce jsou vysvětleny základní náležitosti smlouvy a zároveň i okolní souvislosti, aby mohla být dále srovnána se smlouvou o úvěru, které je věnována pozornost v následující kapitole číslo 1.1.2.

1.1.2 Smlouva o úvěru

V následující kapitole číslo 1.1.2, se věnuji smlouvě o úvěru, která je zakotvena v § 497 ObchZ. Jsou zde popsány její náležitosti a charakteristika smlouvy. Jak je již zmíněno výše, provedu srovnání se smlouvou o půjčce, a tudíž považuji za nutné charakterizovat tuto smlouvu.

Touto smlouvou se věřitel zavazuje dlužníkovi, že mu na jeho požádání poskytne dané peněžní prostředky. Dlužník se zavazuje mu je vrátit a zaplatit úroky.

---

⁵ PLECITÝ, V.; KOCOUREK, J. *Občanský zákoník*. 4. doplněné vydání. Praha: EUROUNION, 2007. s. 501. ISBN 978-80-7317-059-2.

⁶ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1692-1694. ISBN 978-80-7400-004-1.

Dle komentáře k ObchZ⁷, z výše uvedeného vyplývá určení smluvních stran, věřitele a dlužníka. Věřitelem může být banka, případně jiný subjekt a dlužníkem může být jakýkoliv subjekt. Další podstatnou náležitostí je určení výše úvěru, závazek dlužníka tento úvěr splatit a podmínky, za nichž je dlužník povinen úvěr vrátit. Za uzavření smlouvy se považuje dohoda o poskytnutí peněžních prostředků a ne až jejich skutečné poskytnutí. Pokud je stanoven účel, na nějž je úvěr poskytnut, platí zásada účelovosti, tzn. že peněžní prostředky by měly být použity na to, na co byly poskytnuty. Zajištění návratnosti úvěru může být pomocí zástavního práva nebo ručením. Od doby poskytnutí peněžních prostředků, má dlužník povinnost platit úroky z úvěru. Úrokové sazby upravuje zákon a mohou se posuzovat i podle úroků za úvěry poskytované bankami. Smlouva nemusí obsahovat údaj o výši úroku, zákon má dispozitivní pravidlo (ObchZ § 502).

Kernbachová a Severin⁸ uvádějí, že tato smlouva patří mezi tzv. absolutní obchody, budeme se řídit obchodním zákoníkem, bez ohledu na povahu účastníků. Dlužník může požadovat peněžní prostředky ve lhůtě stanovené ve smlouvě, pokud není lhůta vymezena, má na ně nárok od uzavření smlouvy do výpovědi.

Komentář k ObchZ⁹ hovoří o případě, kdy je předmět poskytování věřitele poskytování úvěrů, může věřitel požadovat odměnu za rezervování prostředků (§ 499 ObchZ). Podnikatel totiž musí mít připravenou určitou částku k vyhovění dlužnickově žádosti. Pokud není předmětem podnikání poskytování úvěru, nemůže věřitel požadovat odměnu za rezervování prostředků. Co se týče úpravy úvěrové smlouvy, tak úvěrová smlouva nemá povinnou písemnou úpravu.

Dle § 506 ObchZ je věřitel oprávněn za okolností v tomto paragrafu uvedených od smlouvy odstoupit a požadovat po dlužníkovi dlužnou částku i s úroky. Podle Přehledu judikatury¹⁰ může být dle § 506 ObchZ považováno za zástavní právo k zajištění závazků ze smlouvy o úvěru zajištění dlužníka vrátit věřiteli dluh i s jeho úroky. Dále dle § 351 ObchZ zanikají práva a povinnosti stran ze smlouvy. Odstoupení od smlouvy se však nedotýká

---

⁷ PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku 4. díl § 409-565*. Praha: Linde Praha a. s., 1997. s. 374-375. ISBN 80-7201-095-6.

⁸ KERNBACHOVÁ, M.; SEVERIN, P. *Obchodně závazkové vztahy*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2003. s. 58. ISBN 80-248-0393-3.

⁹ PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku 4. díl § 409-565*. Praha: Linde Praha a. s., 1997. s. 375. ISBN 80-7201-095-6.

¹⁰ ŠTENGLOVÁ, I. *Přehled judikatury*. Praha: ASPI a.s., 2007. s. 53. ISBN 978-80-7357-245-7.

nároku na náhradu škody vzniklé porušením smlouvy. V odstavci 2 je rovněž uvedeno, že vrací-li plnění strana, která odstoupila od smlouvy, má nárok na úhradu nákladů s tím spojených.

Z této kapitoly číslo 1.1.2, jsme se dozvěděli charakteristiku smlouvy o úvěru, která je uvedena v obchodním zákoníku, na rozdíl od smlouvy o půjčce, která je obsažena v občanském zákoníku. Dalším tématem, kterému věnuji pozornost, je téma v kapitole 1.2, která se zabývá prodlením dlužníka.

1.2 Prodlení dlužníka dle občanského a obchodního zákoníku

Po kapitole zaměřené na smlouvy o půjčce a úvěru, následuje výklad toho, co se stane v případě prodlení, tedy prodlení z pohledu občanského a obchodního zákoníku. To je zde charakterizováno z důvodu dalšího srovnání těchto problematik. V následující kapitole číslo 1.2.1 je uveden postup výpočtu úroku z prodlení, protože o něm hovoří § 517 a navíc je užitečný pro výpočet příkladů v kapitole 2.4. Poté následuje kapitola 1.2.2, která se věnuje zbylým odstavcům § 517. V kapitole číslo 1.2.4, je zmínka o prodlení, ale v mezinárodním obchodu.

1.2.1 Prodlení dlužníka (§ 517 odstavec 2 ObčZ)

V případě prodlení s plněním peněžitého dluhu, má věřitel právo na úroky z prodlení. Jestliže není dlužník, dle tohoto zákona povinen platit poplatek z prodlení. Dne 18. ledna 2010 bylo vydáno nařízení vlády č. 33/2010 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 142/1994 Sb., ve znění nařízení vlády (NV) č. 163/2005 Sb. S účinností od 1. července 2010 došlo ke změně stanovení úroku z prodlení v obchodněprávních a soukromoprávních vztazích. Výpočet by se měl především výrazně zjednodušit.

Postup výpočtu do 30. 6. 2010¹¹:

Úrok z prodlení →

dlužná částka x (repo sazba + 7) : 100 : 365 (366) x počet dnů prodlení v pololetí.

Sazba se musela vypočítávat pro každé pololetí zvlášť. Vždy k 1. lednu a 1. červenci. Nyní se výpočet úroků nemusí měnit a může zůstat stejná po celou dobu prodlení. Výše se stanoví jen jednou, a to na základě repo sazby ČNB platné k poslednímu dni kalendářního pololetí, které předchází pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o sedm procentních bodů.

Postup výpočtu od 1. 7. 2010:

Úrok z prodlení po celý rok →

dlužná částka x (fixní úroková sazba + 7) : 100

Úrok z prodlení po část roku →

dlužná částka x (fixní úroková sazba + 7) : 100 : 365 (366) x počet dnů prodlení.

Poplatek z prodlení

Jelikož důsledek prodlení dlužníka nemusí být jen úrok z prodlení, ale i poplatek z prodlení, je v této kapitole uvedena jeho charakteristika.

Dle komentáře k ObčZ¹², musí být skutečnost, že má dlužník zaplatit místo úroku z prodlení poplatek z prodlení, výslovně uvedena. Pokud je tak stanoveno, věřitel musí žádat poplatek a ne úrok z prodlení. Poplatek z prodlení může dle občanského zákoníku požadovat věřitel v souvislosti např. s prodlením placení nájmu, anebo v souvislosti s užíváním bytu (§ 697 ObčZ), který uvádí, nezaplatí-li nájemce nájemné nebo úhradu za plnění poskytovaná s užíváním bytu do pěti dnů po její splatnosti, je povinen zaplatit pronajímateli poplatek z prodlení. Tato povinnost vzniká nájemci a týká se úhrad v peněžitě formě. Výše poplatku z prodlení je stanovena v § 2, 3 NV č. 142/1994 Sb., ve znění NV č. 163/2005 Sb. Je to 2,5 promile dlužné částky za každý započatý den prodlení, nejméně 25 Kč za každý započatý měsíc prodlení.

---

¹¹ KUČEROVÁ, D. *Internetové stránky podnikatelů*. Dostupné z: <<http://www.podnikatel.cz>>. [citováno 2011-03-21].

¹² ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1398. ISBN 978-80-7400-004-1.

1.2.2 Prodlení dlužníka (§ 517 odstavec 1, 3 ObčZ)

V kapitole číslo 1.2.1 se hovoří o odstavci 2 § 517 ObčZ. Pro úplnost je tedy v následující kapitole pojednáno o zbylých dvou odstavcích tohoto zákona.

V komentáři k ObčZ¹³ se hovoří, že jestliže dlužník nesplní svůj dluh řádně a včas, dostane se do prodlení. Věřitel má právo od smlouvy odstoupit, jestliže dlužník nesplní plnění ani v dodatečné lhůtě. V případě plnění dělitelného, to znamená, že může být splněno i částečně, aniž by se změnila jeho hodnota, či podstata. Odstoupení věřitele se může týkat i jednotlivých plnění. První odstavec se týká plnění peněžitého i nepeněžitého. Dle Plecitého, Kocourka¹⁴ se může dostat do prodlení jak dlužník, tak věřitel. Nárok věřitele na úrok z prodlení vzniká prodlením dlužníka s plněním peněžitého dluhu.

Z komentáře k ObčZ¹⁵, prodlení s plněním věci, odpovídá dlužník za ztrátu, poškození nebo zničení. Dlužník je v prodlení po uplynutí doby splatnosti. Jestliže splatnost nebyla dohodnuta ani stanovena právním předpisem, či určena v rozhodnutí, tak nastane první den, po kterém byl dlužník věřitelem vyzván k plnění a dalším dnem začne prodlení dlužníka. Přijme-li věřitel vadné plnění, tak k prodlení nedojde. Rovněž jestliže věřitel odmítne přijmout zpožděné plnění, jestliže se plnění stane nemožným, nebo když dlužník důvodně odepře plnění, v těchto případech se nejedná o prodlení. Jakmile dlužník nesplní svůj dluh, věřitel mu může poskytnout další lhůtu pro splnění, jestliže dlužník dluh nesplní ani v této lhůtě, věřitel může od smlouvy odstoupit. Podmínkou odstoupení musí být k dispozici dodatečná lhůta dlužníkovi. K částečnému prodlení dochází částečným plněním závazku a částečné odstoupení od smlouvy se týká pouze závazku s dělitelným plněním. Věřitel tedy nemusí vždy rušit celou smlouvu. Taktéž plnění splátek nebo dodávek postupně splatných se týká vždy jen té splátky, se kterou je dlužník v prodlení.

V případě prodlení závazku, jehož předmětem jsou věci nepeněžité, nevzniká povinnost platit úrok z prodlení. Věřitel má právo na náhradu škody, která mu vznikla

---

¹³ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1390-1398. ISBN 978-80-7400-004-1.

¹⁴ PLECITÝ, V.; KOCOUREK, J. *Občanský zákoník.* 4. doplněné vydání. Praha: EUROUNION, 2007. s. 392. ISBN 978-80-7317-059-2.

¹⁵ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1390-1398. ISBN 978-80-7400-004-1.

v důsledku prodlení dlužníka. Závazky z pracovněprávních vztahů se řídí tímto ustanovením, na rozdíl od závazků z obchodních smluv.

Problematika prodlení dlužníka, tak jak je upravena v občanském zákoníku je vysvětlena z důvodu následného srovnání v kapitole číslo 1.5.1. a je srovnána s kapitolou číslo 1.2.3, která se věnuje prodlení dlužníka, naopak z pohledu obchodního zákoníku. Ale ještě než vyložím problematiku prodlení z pohledu obchodního zákoníku, následuje kapitola věnována příslušenství pohledávky.

Příslušenství pohledávky (§ 121 odstavec 3 ObčZ)

Díky této kapitole se dozvíme, co všechno náleží do příslušenství pohledávky. A pro lepší představu aplikace tohoto paragrafu, jsou zde uvedeny i příklady z judikatury, z nichž jeden upozorňuje na důležitou skutečnost neúročení úroku.

§ 121 definuje příslušenství věci, příslušenství bytu a ve třetím odstavci příslušenství pohledávky. K příslušenství pohledávky patří úroky, úroky z prodlení, poplatek z prodlení a náklady spojené s uplatněním pohledávky. Dle Plecitého, Kocourka¹⁶ to může být poštovné, náhrada ušlé mzdy, náklady soudního řízení. Jde o taxativní vymezení.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 3. 2004, sp. zn. 35 Odo 101/2002 zní¹⁷: „Právo požadovat po dlužníku příslušenství z příslušenství (zde úroky z prodlení ze smluvených úroků) pak věřitel nemá proto, že ani občanský ani obchodní zákoník mu tuto možnost nepřiznávají.“ Úročí se pouze jistina a nikoliv příslušenství pohledávky. Jestliže dlužník nesplatí úroky z jistiny, tím je v prodlení s plněním příslušenství, nikoliv s plněním vlastního dluhu.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. června 2006, 29 Odo 689/2006¹⁸: „Vytvořit novou kategorii 'příslušenství z příslušenství dohodou účastníků by tak znamenalo, chovat se v rozporu se zákonem.“ Ustanovení § 121 odstavce 3, patří mezi ustanovení kogentní.

---

¹⁶ PLECITÝ, V.; KOCOUREK, J. *Občanský zákoník*. 4. doplněné vydání. Praha: EUROUNION, 2007. s. 168-169. ISBN 978-80-7317-059-2.

¹⁷ VYMAZAL, L. *Internetové stránky právního rádce*. Dostupné z: <<http://pravniradce.ihned.cz>>. [citováno 2011-03-21]

¹⁸ VYMAZAL, L. *Internetové stránky právního rádce*. Dostupné z: <<http://pravniradce.ihned.cz>>. [citováno 2011-03-21]

1.2.3 Prodlení dlužníka (§ 365 ObchZ)

Následující výklad je upraven v obchodním zákoníku, a to v § 365 až § 369a. Kapitola číslo 1.2.1 (1.2.2), pojednává o prodlení dlužníka, ovšem z pohledu občanského zákoníku, dále je na prodlení nahlíženo z pohledu obchodního zákoníku.

Dle komentáře k ObchZ¹⁹ prodlení dlužníka znamená, že nesplní v daném čase svůj závazek, anebo že jeho plnění bylo vadné. Jde o ustanovení kogentní, strany nemohou změnit pojetí prodlení dlužníka ani ujednáním. Dlužník není v prodlení, zatímco je v prodlení věřitel. Čas plnění musí být stanoven ve smlouvě, jestli tomu tak není, uplatní se dispozitivní úprava zákona (§ 340). Dle této úpravy je věřitel oprávněn požadovat plnění hned po uzavření smlouvy. Dlužník je povinen uskutečnit plnění od té chvíle, co o to byl věřitelem požádán. Dokud není závazek splněn, trvá prodlení. Závazek může zaniknout i např. odstoupením.

K § 366, toto ustanovení je dispozitivní a vyjadřuje, že prodlením závazek vůči věřiteli nezanikne, pouze se změní jeho obsah. Dále vyjadřuje, že to, aby věřitel trval na svém závazku není jeho povinností, ale pouze věřitelovým oprávněním a jestliže nemá zájem na splnění povinnosti, může od smlouvy odstoupit podle (§ 344).

K § 367, právo odstoupit od smlouvy a na náhradu škody je obvyklé v úpravě o prodlení. Avšak právo odstoupit od smlouvy bývá omezeno jen pro určitou kategorii závazků.

K odstavci jedna § 368. Dispozitivně postihuje i toho dlužníka, který sice není v prodlení, ale nakládá s věcí v rozporu se svými povinnostmi. Půjde např. o závazky vyplývající ze smlouvy o dílo, kupní smlouvy, ze smlouvy o přepravě věci, smlouvy mandátní nebo komisionářské atd. V tomto případě se nejedná o prodlení, ani o vadné plnění, jde o specifickou odpovědnost. V případě, že subjekt nese nebezpečí škody, je důležité si uvědomit možnou záměnu s odpovědností za škodu, kdy se nejedná o totožný pojem. V případě odpovědnosti za škodu na věci, je dlužník povinen uhradit škodu poškozenému. V případě nebezpečí škody na věci nese dlužník ztrátu na své věci a nemůže požadovat náhradu na druhém. Ztrátu musí někdo nést, je to obvykle vlastník věci, ale odpovídá i třetí osoba anebo dlužník, škoda je uhrazena v rámci odpovědnosti. Jestliže není dlužník vlastníkem věci a jsou-li splněny předpoklady odpovědnosti za škodu, může dlužník nést riziko a zároveň být odpovědný za škodu. Smlouva, případně zákon upravuje u jednotlivých

---

¹⁹ ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník*. 11. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 387-396. ISBN 80-7179-487-2.

smluvních typů nositele nebezpečí škody na věci. Platí nebezpečí škody na věci setrvané na dlužníkovi, pokud dlužník toto nebezpečí nesl i před porušením své povinnosti.

K odstavci dva. V občanském zákoníku se mluví v § 517 o odpovědnosti dlužníka za ztrátu, poškození, anebo zničení věci. A obchodní zákoník hovoří o ztrátě, zničení, poškození, znehodnocení. Co se týče obsahu, tak mezi nimi není rozdíl.

K odstavci tři. Znamená to, že se riziko škody nesené dlužníkem dělí. Když škodu způsobí věřitel nebo vlastník věci, neznamená to, že riziko ponese dlužník, i když je v prodlení. Ustanovení rozkládá riziko na obě strany vztahu. Poslední věta stvrzuje, že jestliže věřiteli vznikne další škoda, odpovědnost je na dlužníkovi podle § 367 ObchZ. Jinak se dlužníkův rozsah náhrady týká škody na věci.

K § 369 odstavci jedna. Úrok z prodlení je specifický důsledek nesplnění závazku a vzniká pouze u peněžitého závazku a platit ho může pouze dlužník, neexistuje tedy u prodlení věřitele. Výše úroku je daná dispozitivně. Co se týče sankce, je rozhodující sazba v době uzavření smlouvy a která je požadovaná od bank v sídle nebo místě bydliště dlužníka. Jejich výše se může měnit, a to ku prospěchu a nebo neprospěchu dlužníka. Především trvá-li prodlení delší dobu, je nutné vycházet z průměrných úrokových sazeb.

K odstavci dva. Zde se vyjadřuje poměr k odpovědnosti za škodu a vymezuje se rozsah náhrady škody. Úrok z prodlení, podobně jako smluvní pokuta zde funguje jako paušalizovaná náhrada škody. Orientujeme se podle úrokové sazby v místě dlužníka, v případě, že budou splněny podmínky odpovědnosti za škodu, může věřitel požadovat rozdíl mezi úrokovými sazbami v místě dlužníka a jeho jakožto věřitele.

Tato kapitola číslo 1.2.3, popisuje prodlení dlužníka, jak je uvedeno v § 365 až v § 369. Nyní se věnuji poslední části tématu prodlení dlužníka dle obchodního zákoníku, které je uvedeno v § 369a.

Splatnost ceny a úrok z prodlení u úplatných dodávek zboží a služeb (§ 369a)

Následujících pět odstavců zaměřuje svůj výklad na problematiku, která má souvislost s prodlením dlužníka, a která je uvedena v § 369a. Je tak navázáno na dřívější kapitolu číslo 1.2.3, která je zde uvedena pro lepší možnost srovnání obou kapitol číslo 1.2.1 (1.2.2) a 1.2.3.

Dle komentáře k ObchZ²⁰ jde o ustanovení, jež bylo do obchodního zákoníku doplněno k implementaci směrnice č. 2000/35/ES. „Účelem této směrnice bylo sjednotit pravidla platebních operací v jednotlivých členských státech, protože výrazné rozdíly představují překážku fungování vnitřního trhu“.²¹ Z komentáře k ObchZ²², ustanovení upravuje širší okruh vztahů, ale obchodní vztahy budou tvořit podstatnou část. Upravuje vztahy mezi podniky a orgány veřejné moci, transakce mezi soukromými nebo veřejnými podniky.

Druhý odstavec se týká doby splatnosti. Není-li stanovena ve smlouvě, postupuje se podle ustanovení, konkrétně podle odstavce a) až d). Stanovení dne splatnosti a počátku prodlení je vždy určité.

Ve třetím odstavci je uvedeno, že věřitel může požadovat úroky z prodlení pouze v míře, ve které splnil své zákonné a smluvní povinnosti. Plnění věřitele nemohlo zabránit dlužníkovi splnit jeho závazek. Věřitel dále může požadovat úroky z prodlení, jestliže neobdržel dluh v době jeho splatnosti, tedy jestliže dlužník nesplnil závazek řádně a včas. Formulaci „ledaže dlužník není odpovědný za prodlení“, lze chápat, že mu ve splnění závazku brání prodlení věřitele.

Ve čtvrtém odstavci je uvedeno omezení, jež se týká stanovení lhůty splatnosti a stanovení výše úroku z prodlení. Smysl tohoto omezení spočívá v ochraně před nevýhodnými platebními podmínkami a před postihy za zpožděné platby. Chráněny by tím měly být malé a střední podniky před silnějšími partnery, kteří by mohli zneužít svého silnějšího postavení. Každý případ se musí posuzovat individuálně. Posoudit obchodní zvyklosti a praxi mezi smluvními partnery. Pokud je dohoda uzavřena v neprospěch věřitele a pokud neexistují důvody, které by toto jednání ospravedlňovaly, může nastoupit zákonná úprava.

Odstavec pět dává oprávnění k žalobě, pokud jsou podmínky zneužívající. Dává možnost účasti i právnické osobě s účelem hájit zájmy malých a středních podniků.

Tato kapitola, uzavírá téma prodlení dlužníka, jak je upraveno v obchodním zákoníku. V kapitole číslo 1.2.4, je pro úplnost pojednáno o prodlení s plněním peněžitého závazku.

---

²⁰ ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník*. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 1102-1103. ISBN 80-7179-487-2.

²¹ KLEGA, L. *Internetové stránky bulletinu advokacie*. Dostupné z: <<http://www.advokatklega.cz>>. [citováno 2011-03-21].

²² ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník*. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 1103-1105. ISBN 80-7179-487-2.

1.2.4 Prodlení s plněním peněžitého závazku (§ 735 ObchZ)

Pro úplnost problematiky prodlení, jsem zařadila i tento § 735, který je upraven v obchodním zákoníku.

Novelizováno s účinností od 1. 3. 2008. Novelizací byla zrušena druhá věta odstavce. Patří mezi zvláštní ustanovení pro závazkové vztahy v mezinárodním obchodu. V případě prodlení, jež se týká peněžitého závazku, se platí úrok z prodlení v téže měně, na kterou byl sjednán závazek.

Touto kapitolou je skončen výklad o prodlení, pro lepší pochopení v kapitole číslo 1.5.1, která srovnává prodlení, jak je obsaženo v občanském a obchodním zákoníku.

1.3 Smluvní pokuta dle občanského a obchodního zákoníku

O prodlení hovořím v minulé kapitole číslo 1.2. Nyní následuje charakteristika smluvní pokuty, která může být jedním z důsledků prodlení. Jaké jsou důsledky a promlčení smluvní pokuty, toto je vyloženo v kapitole číslo 1.3.1. Tato charakteristika je provedena dle občanského zákoníku, a pak je následně porovnána se smluvní pokutou uvedenou v zákoníku obchodním.

1.3.1 Smluvní pokuta (§ 544 ObčZ)

Tato kapitola pohovoří o smluvní pokutě, tak jak je upravena v občanském zákoníku. O jejich důsledcích se dozvíme z § 545, který je v občanském zákoníku umístěn hned za smluvní pokutou a pro úplnost se věnuji i promlčení smluvní pokuty.

Jakmile účastník poruší smluvní povinnosti, je povinen zaplatit smluvní pokutu i v případě, že oprávněnému účastníku nevznikne škoda. Smluvní pokutu lze sjednat jen písemně, musí být určena její výše nebo způsob určení té výše. Toto ustanovení se použije i na pokutu stanovenou pro porušení smluvní povinnosti právním předpisem (penále).

Dle Obchodního práva²³ má smluvní pokuta dvě funkce. A to funkci prevenční, pomáhá předcházet porušení povinnosti. A funkci uhrazovací, v případě porušení povinnosti dlužník zaplatí pokutu a tím odškodňuje věřitele.

Dle komentáře k ObčZ²⁴ je smluvní pokuta peněžitá částka, kterou lze vyloučit spory o náhradu škody. Pokutu lze použít pro případ porušení některé smluvené povinnosti nebo taky pro případ nesplnění vůbec. Není důležité označení smlouvy, může jít i o smlouvu inominátní, ale obsah ujednání. Za odstoupení od smlouvy nelze požadovat smluvní pokutu. Jestliže účastníci nepoužijí přímo termín smluvní pokuta, neznámá to, že nejde o smluvní pokutu. Přípustné jsou termíny postih, sankce apod. Z obsahu smlouvy ale musí vyplývat, že jde o smluvní pokutu.

Účelem je donutit dlužníka k řádnému splnění závazku, taky usnadňuje věřiteli situaci ohledně náhrady škody, kdy věřitel nemusí prokazovat vznik ani výši škody. Dlužník je povinen smluvní pokutu zaplatit, i když věřiteli škoda nevznikla. Jak vysoká je škoda, nemá na výši smluvní pokuty vliv.

Smluvní pokuta má charakter vedlejšího závazkového vztahu. Tedy jestli nevznikne závazek hlavní, nemůžou nastat účinky smluvní pokuty. V případě zrušení smlouvy nezaniká pokuta, v případě, že na ni vznikl nárok už před zrušením smlouvy. Dle dohody účastníků může být pokuta zaplácena i třetí osobě.

Smluvní pokuta není příslušenstvím pohledávky, ale samostatným majetkovým nárokem. Jestliže se váže na prodlení se splacením dluhu, dlužník pokutu splatí vedle úroku z prodlení. Tyto dva právní instituty mohou obstát vedle sebe. Pokuta vylučuje nárok věřitele na náhradu škody, není-li dohodnuto jinak. Ale úroky z prodlení nijak neovlivňuje. Je tedy třeba dávat pozor, aby nebyla nepřiměřeně vysoká.

V odstavci 2 § 544 je uvedeno, že nezbytnou náležitostí smluvní pokuty je sjednání její výše, případně jejího stanovení. Bližší úpravu zákon neuvádí. Pokuta může mít jednorázovou podobu ve formě pevně stanovené částky. Nebo může představovat podíl ze sjednané ceny apod. Konkrétní částka není vyžadována, ale musí být jasné její stanovení v budoucnu. Sjednání pokuty ve formě: „ *do...% za každý den prodlení*“, je považováno za dostatečné.

---

²³ Autorský kolektiv. *Obchodní právo*. Praha: Meritum, výkladová řada ASPI, 2005. s. 636. ISBN 80-86395-90-1.

²⁴ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1447-1450. ISBN 978-80-7400-004-1.

Odstavec 3 § 544 se věnuje penále. Penále vzniká přímo ze zákona, ale smluvní pokuta jen na základě dohody. Nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu nedává občanský zákoník právo snížit.

Po třech odstavcích, které vysvětlují náležitosti smluvní pokuty v § 544, se věnují důsledkům smluvní pokuty.

Důsledky smluvní pokuty (§ 545)

I po zaplacení smluvní pokuty, je dlužník povinen plnit povinnost, jejíž splnění bylo zajištěno pokutou. Věřitel nemůže požadovat náhradu škody způsobenou v souvislosti s porušením povinnosti, když už za porušení zaplatil účastník smluvní pokutu. Pokud je mezi účastníky dohodnuto, tak může věřitel požadovat náhradu škody, která přesahuje smluvní pokutu. Pokud dlužník nezavinil porušení povinnosti, není povinen pokutu platit, pokud se ovšem účastníci nedohodli na něčem jiném.

Dle komentáře k ObčZ²⁵ je toto ustanovení dispozitivní. Dlužníkovi zaplacením neodpadá povinnost splnit závazek. Jestliže dlužník nezavinil porušení povinnosti, není povinen pokutu zaplatit.

Promlčení smluvní pokuty

Dle Sedláčka²⁶ se řídí počátek běhu promlčecí doby dle odstavce 1 § 393 ObchZ, který počátek běhu promlčecí doby spojuje se dnem, ve kterém byla povinnost porušena. Den, kdy byla povinnost poprvé porušena, považujeme za první den prodlení dlužníka. Tento postup je zřejmý u fixně stanovené smluvní pokuty. U smluvní pokuty sjednané procentní sazbou ze stanovené částky za každý den prodlení začíná promlčecí doba dle odstavce 1 § 393 ObchZ nejen prvním dnem prodlení, ale každým dalším dnem prodlení, ve kterém má věřitel právo na smluvní pokutu. Právo na zaplacení takto ujednané smluvní pokuty se promlčí po uplynutí čtyřleté doby.

---

²⁵ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1453. ISBN 978-80-7400-004-1.

²⁶ SEDLÁČEK, T. *Promlčení smluvní pokuty a úroku z prodlení*. Právní rádce, 2006, č.5/2006. s. 25-26. ISSN 1210-4817

1.3.2 Smluvní pokuta dle obchodního zákoníku

Tato kapitola uzavře výklad smluvní pokuty, a pak je srovnána v kapitole 1.5. Obchodní zákoník a jeho § 300 a § 301 doplní problematiku smluvní pokuty, která je uvedena v kapitole 1.3.1.

Objektivní povinnost (§ 300 ObchZ)

Dle komentáře k ObchZ²⁷ toto ustanovení vylučuje pro obchodní závazkové vztahy použití občanského zákoníku, konkrétně § 545 o tom, že dlužník, pokud neporušil povinnosti, nemusí platit smluvní pokutu, i když byla sjednána. V obchodních závazkových vztazích se nebere v potaz, jestli ten, kdo porušil povinnost, která je zajištěna smluvní pokutou, porušení skutečně zavinil. Povinnost je v tomto případě objektivní. Toto ustanovení patří mezi ustanovení dispozitivní.

Snížení smluvní pokuty (§ 301 ObchZ)

V případě, že je pokuta nepřiměřeně vysoká může ji soud snížit. Soud přihlédne k významu zajišťované povinnosti.

Dle komentáře k ObchZ²⁸ je toto ustanovení obchodního zákoníku rozšiřující úpravou ve vztahu k občanskému zákoníku (ten nepřipouští možnost snížení sjednané pokuty). Zda je daná pokuta nepřiměřená, rozhoduje soud jen podle kritérií hodnoty a významu zajišťované povinnosti pokuty. Obchodní zákoník jiná kritéria nestanovuje. Soud vždy musí vážit konkrétní okolnosti případu. V případě možnosti snížení smluvní pokuty jde o tzv. moderační právo soudu. Toto právo nelze vyloučit v dohodě mezi stranami, toto právo dává zákon soudu. Řadí se mezi ustanovení kogentní.

---

²⁷ ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník*. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 1037-1039. ISBN 80-7179-487-2.

²⁸ ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník*. 11. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 1039. ISBN 80-7179-487-2.

1.3.3 Smluvní pokuta v praktickém příkladu z Přehledu judikatury²⁹

Pro vysvětlení problematiky smluvní pokuty, jsem zde zařadila příklad z judikatury, na kterém můžeme vidět aplikaci § 301, který je uveden v kapitole 1.3.2.

Soud považoval výši smluvní pokuty 2 % z dlužné částky za každý den prodlení příliš vysokou. Částka by po roce prodlení činila více než sedminásobek dluhu, což by bylo více, než samotná cena díla. Smluvní pokutou byla zajištěna povinnost zaplatit cenu díla, jehož hodnota nebyla nikterak výjimečná. Dle § 301 ObchZ moderačního oprávnění soudu, může soud snížit smluvní pokutu až do výše vzniklé škody. Navíc v řízení žalobce netvrdil, že by mu porušením povinnosti žalovaného vznikla škoda. Žalovaný již uhradil žalobci úroky z prodlení v zákonné výši. Soud tedy snížil smluvní pokutu na výši ceny díla a žalovaného pověřil zaplacením ceny díla.

Příkladem z judikatury je uzavřena kapitola o smluvní pokutě a v kapitole 1.4 následuje jiný pohled do problematiky, tedy ne z pohledu občanského nebo obchodního zákoníku, ale z pohledu daňového řádu.

1.4 Penále a úrok z prodlení z pohledu daňového řádu

Často používaný a často nesprávně vyložený pojem penále je vysvětlen v kapitole 1.4.1. Rovněž dle daňového řádu je vyložen i pojem úrok z prodlení v kapitole 1.4.2. Na rozdíl od všech výše uvedených vztahů se tyto pojmy týkají vztahu mezi plátcem daně a správcem daně.

1.4.1 Penále (daňový řád, § 251)

Daňový subjekt má povinnost uhradit penále z doměřené částky daně tak, jak byla stanovena oproti poslední známé dani, ve výši: 20 %, je-li daň zvyšována, 20 % je-li snižován daňový odpočet, 1 % je-li snižována daňová ztráta.

Jestliže povinnost k úhradě penále vznikla v důsledku uplatnění ztráty v rozsahu snížení daňové ztráty, jež byla penalizovaná, tak správce daně sníží penále dle odstavce 2 § 251.

---

²⁹ ŠTENGLOVÁ, I. *Přehled judikatury*, Praha: ASPI a.s., 2007. s. 142. ISBN 978-80-7357-245-7.

O povinnosti uhradit penále v rámci dodatečného platebního výměru rozhodne správce daně. Penále je splatné stejně, jako doměřená daň.

Penále se neplatí z částky, která je zjištěna jako doměřená daň a platí se v rámci dodatečného daňového přiznání nebo vyúčtování.

Je nutné upozornit a Vymazal³⁰ uvádí, že pojem penále se vyskytuje v případě, když si tak smluvní strany označí případ porušení dlužníkovy závazku. Soudy pak mají problém určit, zda jde o smluvní pokutu, či o úrok z prodlení. Záleží pak na konkrétních okolnostech případu, zda se soud přikloní k závěru, že jde o smluvní pokutu nebo úrok z prodlení. Jsou známy i případy, ve kterých si smluvní strany případnou sankci neoznačí vůbec.

1.4.2 Úrok z prodlení (daňový řád, § 252)

Neuhradí-li daňový subjekt daň ani v poslední den její splatnosti, je v prodlení. Úrok z prodlení platí daňový subjekt od pátého pracovního dne, který nastal po dni splatnosti. Platí se za každý den prodlení až do dne platby (i za den, kdy proběhla platba). Platí se nejdéle za pět let prodlení. Jeho výši zjistíme z výše repo sazby (určené ČNB), zvýšené o 14 procentních bodů, platné pro první den příslušného kalendářního pololetí.

Dle § 253 (daňový řád) nemá daňový subjekt povinnost úrok z prodlení uhradit, nepřesáhne-li jeho výše 200 Kč a to u jednoho druhu daně u jednoho správce daně, za jedno zdaňovací období nebo jeden kalendářní rok. Podmínkou je, že daň musí být jednorázová.

Z kapitoly 1.4 se dozvíme, kdy má povinnost daňový subjekt platit penále a kdy úrok z prodlení. Nyní, v kapitole 1.5 provedu srovnání některých výše uvedených pojmů, kterým je věnován prostor v teoretické části.

1.5 Srovnání vybraných právních institutů

Po vysvětlení pojmů souvisejících s časem a penězi je v kapitole 1.5 prováděno srovnání některých z nich. Nejprve je věnována pozornost prodlení v kapitole 1.5.1. Poté smlouvám o půjčce a o úvěru, které jsou vysvětleny v kapitole 1.1. Následují kapitoly týkající se smluvní pokuty.

---

³⁰ VYMAZAL, L. *Smluvní pokuta versus úrok z prodlení*. Právní rádce, 2008, č.4/2008. s. 28-29. ISSN 1210-4817.

1.5.1 Prodlení dlužníka dle občanského a obchodního zákoníku

Následné srovnání se týká § 517 ObčZ a § 365 až § 369a OchZ. Oběma úpravám je věnována pozornost v kapitole 1.2.

Dle komentáře k ObčZ³¹ neuplatňujeme ustanovení § 517 u závazků z obchodních smluv. Jestliže se řídí závazek obchodním zákoníkem, tak i dluh, který vznikl v souvislosti s tímto závazkem, tedy úroky z prodlení se budou řídit obchodním zákoníkem. Závazky, které se týkají pracovněprávních vztahů, se řídí ustanovením § 517.

Dle komentáře k ObchZ³² odstavce 1 § 368, nese dlužník nebezpečí nahodilé zkázy na věci. V občanském zákoníku je podobná úprava v odstavci 3 § 517. Občanský zákoník nese v tomto ustanovení odpovědnost za škodu, která bude způsobena nikoliv vlastníkově věci, ale třetím osobám. Tato úprava se liší od ustanovení obchodního zákoníku.

Obchodní zákoník odstavce 2 § 368 hovoří o „*ztrátě, zničení, poškození, znehodnocení*“ a to bez ohledu na příčiny a občanský zákoník § 517 odstavce 3 hovoří o odpovědnosti dlužníka za „*ztrátu, poškození nebo zničení*“. Obsahově tedy zřejmě není rozdíl. Jak úprava obchodního, tak občanského zákoníku umožňuje zproštění se povinnosti na náhradu škody.

Obchodní i občanský zákoník přijímají myšlenku rozdělení rizika. Občanský zákoník stanoví, že výši úroku z prodlení stanoví prováděcí předpis, kdežto obchodní zákoník hovoří o smluvené sazbě úroků z prodlení stanovené ve smlouvě. Jestliže výše úroku nebyla smluvena, platí odstavec 1 § 369.

Myslím si, že výklad v občanském i obchodním zákoníku je velmi podobný. Svou myšlenku mohu podpořit tvrzením uvedeným v komentáři k ObchZ³³ „*zákonodárce si proto nedělal starosti s překrýváním s občanským zákoníkem*“. Dále v kapitole 1.5.2 provedu srovnání smluv o půjčce a úvěru.

---

³¹ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1398. ISBN 978-80-7400-004-1.

³² PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku 4. díl § 409-565.* Praha: Linde Praha a. s., 1997. s. 798-799. ISBN 80-7201-095-6.

³³ PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku 4. díl § 409-565.* Praha: Linde Praha a. s., 1997. s. 794-795. ISBN 80-7201-095-6.

1.5.2 Smlouva o půjčce a smlouva o úvěru

V této kapitole provedu srovnání § 657 ObčZ s § 497 ObchZ. Smlouvy o půjčce a o úvěru se rozhodně liší ve více náležitostech, než tomu je v porovnávání prodlení dlužníka v kapitole 1.5.1.

Dle komentáře k ObčZ³⁴ má smlouva o úvěru konsensuální povahu, jde o absolutní obchod a řídí se tedy ustanovením obchodního zákoníku. Smlouva o půjčce nemá předepsanou žádnou formu a řídí se ustanovením občanského zákoníku.

Smlouva o půjčce vzniká předáním předmětu půjčky, jde tedy o smlouvu reálnou. Ale smlouva o úvěru vzniká jejím uzavřením, jak již bylo zmíněno, je tedy konsensuální.

Dle komentáře k ObchZ³⁵, rozdílem mezi oběma smlouvami jsou rovněž úroky, které je povinen dlužník zaplatit, pokud se jedná o smlouvu dle § 497 ObchZ. Pokud by se jednalo o bezúročnou půjčku, nelze to považovat za smlouvu o úvěru dle § 497 ObchZ. Výše úroků však nemusí být ve smlouvě obsažena. Kdežto v ustanovení dle § 657 ObčZ se zákon o úrocích nezmiňuje. Půjčka může být bezplatná i úplatná.

U smlouvy o úvěru se vždy musí jednat o poskytnutí peněžních prostředků, ale u smlouvy o půjčce tomu tak není. Smlouva o půjčce se může týkat peněz, ale i věcí zastupitelných. Je nutné upozornit na smlouvu o výpůjčce dle § 659 ObčZ, která se týká věcí individuálně určených a je smlouvou bezplatnou.

Smlouva o úvěru patří mezi smlouvy kombinované a představuje předběžnou smlouvu, na kterou budou navazovat další smlouvy. Jako smlouva o půjčce, o převzetí dluhu a podobně. Smlouva o úvěru tedy jaksí zastupuje smlouvy přípravné, které chybí v obchodním zákoníku. Její název je tak poněkud klamavý. Například tím, že otevření úvěru je spjato s následující půjčkou.

Z kapitoly 1.5.2 vyplývá mnoho odlišností mezi smlouvami, které nejsou na první pohled zřejmé. Z odlišností je nejpatrnější rozdíl v samotném vzniku smlouvy. V kapitolách 1.5.3 a 1.5.4 se věnuji především smluvní pokutě.

---

³⁴ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol *Občanský zákoník II.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1688-1690. ISBN 978-80-7400-004-1.

³⁵ PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku 4. díl § 409-565.* Praha: Linde Praha a. s., 1997. s. 374-376. ISBN 80-7201-095-6.

1.5.3 Smluvní pokuta a příslušenství pohledávky

V následující kapitole se zaměřím na občanský zákoník, konkrétně na odstavec 3 § 121 a na § 544 a § 545.

Dle komentáře k ObčZ³⁶ § 121 odstavce 3, jsou příslušenstvím pohledávky úroky, úroky z prodlení, poplatek z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním. Kdežto smluvní pokuta netvoří příslušenství pohledávky, je samostatným majetkovým nárokem. Smluvní pokuta je samostatný zajišťovací institut.

Příslušenství pohledávky nemusí být přesně v návrhu na zahájení řízení přesně vyčísleno. Postačí uvést způsob, jak určit jeho výši. Rovněž u smluvní pokuty je nezbytnou náležitostí uvedení její výše.

To, že smluvní pokuta nepatří mezi příslušenství pohledávky a úrok z prodlení ano, dělá mezi těmito instituty rozdíl. Fakt, že úrok z prodlení je příslušenstvím pohledávky „*je důsledkem změny závazkového právního vztahu nastalého prodlením dlužníka*“.³⁷ Po tomto prvním rozdílu mezi smluvní pokutou a úrokem z prodlení se zaměřím na další v kapitole 1.5.4.

1.5.4 Smluvní pokuta a úrok z prodlení

Tato kapitola 1.5.4 se týká, mimo jiné, smluvní pokuty, které jsem se věnovala už v kapitole 1.5.3 a jako samostatný pojem je vysvětlena v kapitole 1.3. Ovšem pohled, který je zaměřen na smluvní pokutu, tedy porovnání s úrokem z prodlení zde ještě není zmiňován.

Dle Čecha³⁸ je smluvní pokuta často určena pevnou částkou a mívá podobu jednorázové sankce a bývá tudíž jednorázovým plněním. Kdežto úrok z prodlení bývá uváděn sazbou z dlužné částky za rok (per annum). Tudíž má povahu opakujícího se plnění. V mnohých případech není snadné rozpoznat, kterou sankci si strany ujednaly, protože i smluvní pokutu lze stanovit procentní sazbou z částky za dané období, rovněž úrok z prodlení nemusí být stanoven vždy za rok, ale je možné ho sjednat i sazbou za každý den prodlení.

---

³⁶ JEHLIČKA, O.; ŠVESTKA, J.; ŠKÁROVÁ, M. a kol. *Občanský zákoník*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. s. 369 a 687. ISBN 80-7179-797-9.

³⁷ Autor neznámý. *Internetové stránky judikatury*. Dostupné z: <<http://www.pavelpetr.cz>>. [citováno 2011-04-18].

³⁸ ČECH, P. *Smluvní pokuta versus úrok z prodlení*. Právní rádce, 2008, č.4/2008. s. 21-26. ISSN 1210-4817.

U úroku z prodlení se není možno dohodnout na vyšší sazbu, než stanoví vládní nařízení, ale u smluvní pokuty je její výše ponechána na dohodě dlužníka a věřitele, nesmí být ale v rozporu s dobrými mravy.

Úrok z prodlení na dlužený úrok z prodlení nedopadá, jak již bylo zmíněno výše (odstavec 3 § 121, příslušenství pohledávky). Má-li ovšem dlužník prodlevu se splacením smluvní pokuty, má věřitel právo na úrok z prodlení z dlužné částky smluvní pokuty.

V případě nepřiměřeně vysokého úroku z prodlení, soud určí jako neplatné celé ujednání, ale u nepřiměřeně vysoké smluvní pokuty ji má soud právo snížit, bez toho, aby posoudil celé ujednání za neplatné.

Dle komentáře k ObčZ³⁹ právo na náhradu škody vzniklé v důsledku prodlení dlužníka je samostatným právem. Může být tedy realizováno samostatně, bez ohledu na uplatnění úroku z prodlení. Platí pro případy, kdy škoda převyšuje částku úroku z prodlení. Jak tvrdí Čech⁴⁰, nárok na úroky z prodlení nevylučuje náhradu škody, jenž přesahuje výši těchto úroků. Kdežto přesahuje-li škoda výši smluvní pokuty, dostane věřitel pouze smluvní pokutu a zbylou škodu si uhradí sám.

Odstavec 3 § 121 ObčZ hovoří, mimo jiné, o úroku z prodlení, jako o příslušenství pohledávky. Zástavní právo se tedy na úrok z prodlení vztahuje, i kdyby to zástavní smlouva (odstavec 1 § 155 ObčZ) přímo neuváděla. Odstavec 3 § 121 ObčZ, ale o smluvní pokutě nehovoří, zástavní právo se tedy na smluvní pokutu nevztahuje.

Tato kapitola zjistila hlavní rozdíly mezi oběma instituty. Dle mého názoru by se měl vyzdvihnout rozdíl, že úrok z prodlení je dán nařízením, ale smluvní pokutu si sjednají účastníci sami a nemusí se týkat pouze prodlení s vrácením peněz. Tato kapitola zakončila teoretickou část, v níž se věnuji vysvětlení právních institutů a jejich následnému srovnání. Kapitola 2, která nyní následuje, se věnuje úroku z prodlení v čase.

---

³⁹ PLECITÝ, V.; KOCOUREK, J. *Občanský zákoník 4. doplněné vydání*. Praha: EUROUNION, 2007. s. 396. ISBN 978-80-7317-059-2.

⁴⁰ ČECH, P. *Smluvní pokuta versus úrok z prodlení*. Právní rádce, 2008, č.4/2008. s. 21-26. ISSN 1210-4817.

2 Zhodnocení vývoje úroku z prodlení v čase

Výpočet úroku z prodlení tak je upraven od roku 1994 až dosud je uveden v kapitole 2.1. Kapitola číslo 2.2 je zde zařazena k osvětlení pojmů diskontní sazba a repo sazba ČNB, které jsou ve spojení s výpočtem úroku z prodlení nutné znát. Jejich vývoj je pak uspořádán v tabulce 2.2, která je obsažena v příloze. Pro demonstraci výpočtu jsou zde uvedeny dva příklady, a to v kapitole číslo 2.4. Příklady se týkají současné aplikace a výpočtu podle předpisu č. 163/2005 Sb.

Dále v kapitole číslo 2.5, která je zaměřena na vysvětlení pojmu čas, je čas uveden z pohledu fyzikálního i právního. Jelikož se práce týká vlivu času na hodnotu peněz, bylo nezbytné se tímto pojmem zabývat.

2.1 Úrok z prodlení v legislativní historii

Kapitola 2.1 analyzuje určení výše úroku z prodlení od roku 1994. V následujících odstavcích jsou podle jednotlivých zákonů vyloženy postupy, podle kterých se počítala a počítá výše úroku z prodlení. Tabulka 2.1 udává platnost nařízení, která určují výpočet úroku z prodlení.

Tab. 2.1

1)	1. 7. 2010 – dosud	33/2010 Sb.
2)	28. 4. 2005 – 30. 6. 2010	163/2005 Sb.
3)	15. 7. 1994 – 27. 4. 2005	142/1994 Sb.

Zdroj: Autor neznámý. *Internetové stránky nakladatelství ekonomické a právní literatury*. Dostupné z: <<http://www.sagit.cz>>. [citováno 2011-03-24].

1) Z internetového zdroje Sagit⁴¹, od 1. 7. 2010 se už nepřepočítává úrok z prodlení k prvnímu dni nového pololetí podle repo sazby stanovené ČNB, jak tomu bylo dříve. Nyní se výše úroku z prodlení stanoví jen jednou, a to podle repo sazby platné k poslednímu dni

---

⁴¹ Autor neznámý. *Internetové stránky nakladatelství ekonomické a právní literatury*. Dostupné z: <<http://www.sagit.cz>>. [citováno 2011-03-24].

kalendářního pololetí, která předchází kalendářnímu pololetí, ve kterém došlo k prodlení. Repo sazba se zvyšuje, jak tomu bylo dosud, o sedm procentních bodů. Výše sazby úroku z prodlení tak bude po celou dobu jednotná, i když se změní repo sazba ČNB.

Pro období od 1. 1. do 30. 6. bude stěžejní repo sazba k 31. 12. předchozího roku. Pro období od 1. 7. do 31. 12. bude stěžejní repo sazba k 30. 6. téhož roku.

Pro prodlení, ke kterému došlo před 1. červencem 2010 nebudeme užívat NV 33/2010. Novelizovaná úprava se použije i pro obchodně závazkové vztahy, pokud nejsou upraveny jinak ve smlouvě.

2) Tímto NV se přestává používat diskontní sazba ČNB, místo toho se pro výpočet úroku z prodlení používá repo sazba ČNB (2T repo sazba), zvýšená o sedm procentních bodů. Tedy v každém kalendářním pololetí, kdy je dlužník v prodlení, je výše úroku z prodlení závislá na výši repo sazby, jež stanoví ČNB a která je platná pro první den příslušného kalendářního pololetí. Nový způsob pomocí repo sazby platí pro prodlení uskutečněná od 28. 4. 2005. Výše úroku z prodlení, jež se týká doby před 28. 4. 2005 se řídí diskontní sazbou. Dle Právního rádce⁴² je důležité poznamenat, že při vzniku prodlení se výše úroku z prodlení odvíjí od repo sazby, která platila první den kalendářního pololetí, kdy prodlení nastalo a ne repo sazby platné v první den prodlení. V porovnání s NV č. 33/2010 Sb. je tato úprava spravedlivější, protože odráží vývoj a změny ceny peněz v čase.

Dle Chalupy⁴³ může znít petit žaloby a výrok deklaratorního rozhodnutí soudu na plnění peněžitého dluhu takto: „Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku... s ...% (repo sazba k prvnímu dni kalendářního pololetí, v němž byl žalovaný prvně v prodlení, zvýšené o 7 procentních bodů) úroků z prodlení p. a od ... (první den prodlení žalovaného) do ... (poslední den prvního kalendářního pololetí prodlení žalovaného) a dále s úroky z prodlení ve výši, která odpovídá ročně výši repo sazby stanovené ČNB, platná pro první den příslušného kalendářního pololetí, v němž trvá prodlení žalovaného, zvýšené o 7 procentních bodů od ... (první den následujícího kalendářního pololetí prodlení žalovaného) do zaplacení, to vše do tří dnů od právní moci rozhodnutí.“

---

⁴² RICHARD, W. *Internetové stránky Právního rádce*. Dostupné z: <<http://vyhledavani.ihned.cz>>. [citováno 2011-03-28].

⁴³ CHALUPA, L. *Úroky z prodlení podle vládního nařízení č. 163/2005 Sb.* Právni rádce, 2005, č.11/2005. s. 15. ISSN 1210-4817.

3) Z internetového zdroje Sagit⁴⁴ je výše úroku z prodlení za rok dvojnásobek diskontní sazby stanovené ČNB, platné k prvnímu dni prodlení s plněním peněžitého dluhu. Jestliže došlo k prodlení s plněním peněžitého dluhu před nabytí účinnosti tohoto NV, řídí se výše úroku z prodlení i poplatku z prodlení ode dne účinnosti tohoto nařízení tímto nařízením. Dle Právního rádce⁴⁵ zůstávala procentní sazba u konkrétního případu prodlení stejná, i když se změnila diskontní sazba ČNB.

Kapitola 2.1 shrnula nařízení, které upravovalo a upravují úrok z prodlení. V další kapitole 2.2 si přiblížíme pojmy potřebné pro výpočet úroku z prodlení.

2.2 Pojem diskontní sazby a repo sazby ČNB

Nyní je namístě přiblížit, v kapitole 2.1, zmiňované pojmy diskontní sazba a repo sazba ČNB. Diskontní sazba byla potřebná k výpočtu úroku z prodlení dříve, dnes se počítá podle aktuální repo sazby.

Diskontní sazba ČNB⁴⁶ je měnověpolitická úroková sazba, za kterou půjčuje ČNB komerčním bankám. Když chtějí komerční banky zajistit svou přebytečnou likviditu, mají možnost přes noc u ČNB uložit svůj obnos. Ten je úročen diskontní sazbou, která představuje dolní mez pro pohyb krátkodobých úrokových sazeb na peněžním trhu. Diskontní sazbou tedy ČNB ovlivňuje zprostředkovaně měnovou bázi. Jak již bylo zmíněno výše, diskontní sazba už dnes u výše úroku z prodlení nefiguruje a nahradila ji repo sazba.

Repo sazba pak představuje základní měnověpolitickou úrokovou sazbu ČNB. Repo sazbou je úročena nadbytečná likvidita komerčních bank stahovaná ČNB nástrojem dvoutýdenních (2T) repo trendů. Jde o maximální limitní sazbu, za kterou mohou být banky uspokojovány.

---

⁴⁴ Autor neznámý. *Internetové stránky nakladatelství ekonomické a právní literatury*. Dostupné z: <<http://www.sagit.cz>>. [citováno 2011-03-28].

⁴⁵ RICHARD, W. *Internetové stránky Právního rádce*. Dostupné z: <<http://vyhledavani.ihned.cz>>. [citováno 2011-03-28].

⁴⁶ PETRUŠ, M. *Internetové stránky ČNB*. Dostupné z: <<http://www.cnb.cz>>. [citováno 2011-03-28].

2.3 Vývoj diskontní a repo sazby v čase

Pojmů vysvětlených v kapitole 2.2 se týká tabulka 2.2 uvedená v příloze. Od roku 1990 až do roku 2005 je v ní uvedena výše diskontní sazby v procentech. Jelikož se NV 163/2005 Sb. přestala pro výpočet úroku z prodlení diskontní sazba používat, je v tabulce uvedena výše repo sazby v procentech, a to od roku 2005 do roku 2010.

2.4 Příklady na výpočet úroku z prodlení⁴⁷

Následující dva příklady demonstrují postup při výpočtu úroku z prodlení. Příklad číslo jedna se týká výpočtu dle nařízení, které předcházelo nařízení platnému v současnosti.

Pro výpočet použijeme některé údaje z tabulky číslo 2.2 uvedené v příloze.

Příklad č. 1. Výpočet úroku z prodlení dle 163/2005 Sb.

Dlužník byl v prodlení od 1. 5. 2005. Dlužná částka činila 30 000 Kč a dlužník ji uhradil najednou dne 11. 2. 2008. Úrok z prodlení vypočteme:

Dlužná částka	30 000 Kč
Počet dnů prodlení v rámci 1. pololetí 2005	61
Počet kalendářních dnů v roce 2005	365
Repo sazba ČNB k 1. 1. 2005	2,5 %
Roční úroková míra pro 1. pololetí 2005	9,5

$$30\,000 \times 61 : 365 \times 9,5\% = 476,3 \text{ Kč}$$

Pro další pololetí úrok z prodlení vypočteme:

Za 2. pololetí 2005 činí úrok z prodlení:

Repo sazba k 1. 7. 2005 činila 1,75 %

$$30\,000 \times 184 : 365 \times (1,75\% + 7\%) = 1\,323,29 \text{ Kč}$$

Za 1. pololetí 2006 činí úrok z prodlení:

---

⁴⁷ KLÍMOVÁ, R. *Internetové stránky živnostníků*. Dostupné z: <<http://www.zivnostnik.cz>>. [citováno 2011-03-31].

Repo sazba k 1. 1. 2006 činila 2 %

$$30\,000 \times 182 : 366 \times (2,00 \% + 7 \%) = 1\,342,62 \text{ Kč}$$

Za 2. pololetí 2006 činí úrok z prodlení:

Repo sazba k 1. 7. 2006 činila 2,00 %

$$30\,000 \times 184 : 366 \times (2,00 \% + 7 \%) = 1\,357,38 \text{ Kč}$$

Za 1. pololetí 2007 činí úrok z prodlení:

Repo sazba k 1. 1. 2007 činila 2,50 %

$$30\,000 \times 181 : 365 \times (2,50 \% + 7 \%) = 1\,413,29 \text{ Kč}$$

Za 2. pololetí 2007 činí úrok z prodlení:

Repo sazba k 1. 7. 2007 činila 2,75 %

$$30\,000 \times 184 : 365 \times (2,75 \% + 7 \%) = 1\,474,52 \text{ Kč}$$

Za dobu od 1. 1. do 10. 2. 2008 činí úrok z prodlení:

Repo sazba k 1. 1. 2008 činila 3,50 %

$$30\,000 \times 41 : 365 \times (3,50 \% + 7 \%) = 353,84 \text{ Kč}$$

Celkový úrok z prodlení činí:

$$476,3 \text{ Kč} + 1\,323,29 \text{ Kč} + 1\,342,62 \text{ Kč} + 1\,357,38 \text{ Kč} + 1\,413,29 \text{ Kč} + 1\,474,52 \text{ Kč} + \\ + 353,84 \text{ Kč} = \mathbf{7\,741,24 \text{ Kč}}$$

Příklad č. 2. Výpočet úroku z prodlení dle 33/2010 Sb.

Dlužník byl v prodlení od 8. 8. 2010. Dlužná částka činila 30 000 Kč a předpokládejme, že bude uhrazena najednou dne 11. 11. 2012. Pro účely demonstrovaného příkladu předpokládejme, že výše repo sazby k 30. 6. 2010 dosáhne 1,25 %. Úrok z prodlení vypočteme:

Za dobu od 8. 8. do 31. 12. 2010 činí úrok z prodlení:

$$30\,000 \times 146 : 365 \times (1,25 \% + 7 \%) = 990 \text{ Kč}$$

Za rok 2011 činí úrok z prodlení:

$$30\,000 \times (1,25 \% + 7 \%) = 2\,475 \text{ Kč}$$

Za dobu od 1. 1. do 10. 11. 2012 činí úrok z prodlení:

$$30\,000 \times 315 : 366 \times (1,25 \% + 7 \%) = 2\,130,12 \text{ Kč}$$

Celkový úrok z prodlení činí:

$$990 \text{ Kč} + 2\,475 \text{ Kč} + 2\,130,12 \text{ Kč} = \mathbf{5\,595,12 \text{ Kč}}$$

V prvním příkladu je úrok z prodlení **7 741,24 Kč** a to za necelé 3 roky prodlení (1 017 dní). Ve druhém příkladu činí úrok z prodlení **5 595,12 Kč** a to za dobu dlouhou přes dva roky (826 dní). Z toho můžeme usoudit, že průměrně je úrok z prodlení menší podle dnešního nařízení. Ovšem rozdíl se neliší příliš a musíme vzít v úvahu, že jde pouze o demonstrativní příklad.

2.5 Čas

Jelikož se kapitola 2. týká nejen úroku z prodlení, o kterém hovoří kapitoly 2.1 až 2.4, ale i času, bylo by na místě, se zaměřit na tento pojem z právního pohledu a nelze vynechat ani ten fyzikální. Podle oxfordského slovníku⁴⁸ je čas: „*nedefinovatelný trvající proces existence a událostí v minulosti, přítomnosti a budoucnosti, považovaný za celek.*“ V latině je čas tempus a dá se přeložit jako úsek plynoucího trvání.

2.5.1 Z fyzikálního pohledu

Než dojdeme ke kapitole 2.5.2, kde je termín času vysvětlen z právního pohledu, je důležité na něj pohlédnout i z pohledu fyzikálního, protože tento pohled patří do kontextu kapitoly, ve které se časem zabývám. Rovněž si myslím, že by takto měl čas být prvotně chápán.

Přesně nadefinovat čas není jednoduché. Dle Hawkinga⁴⁹ Aristoteles i Newton věřili v absolutní čas. Mysleli si, že jde jednoznačně určit časový interval mezi dvěma událostmi a že doba mezi událostmi je stejná pro všechny, kdo mají své hodiny v pořádku. Čas s prostorem byli na sobě nezávislí. Toto tvrzení je však dnes odvrženo, absolutní chápání času

---

⁴⁸ Autor neznámý. *Internetové stránky otevřené encyklopedie*. Dostupné z: <<http://cas.navajo.cz>>. [citováno 2011-04-04].

⁴⁹ HAWKING, S. W. *Stručná historie času*. 2. vydání. Praha: Argo, 2007. s. 30, 156-158. ISBN 978-80-7203-946-3.

přetrvávalo až do konce 20. století. Místo toho, každému, kdo čas pozoruje, patří jeho vlastní míra času. Znamená to, že je pojem času více osobní a vztahuje se k tomu, kdo jej měří.

Myšlenka imaginárního času vnímá čas bez rozdílu směru, kterým putujeme. Nedělá podstatný rozdíl mezi směrem vpřed a vzad. Oproti tomu v reálném čase panuje mezi oběma směry odlišnost.

Důležitý pojem, který nám může pomoci rozlišit minulost od budoucnosti je šipka času. Můžeme rozlišit alespoň tři šipky času. Termodynamickou, psychologickou, díky které je dán směr a my si nepamätujeme budoucnost, ale minulost a kosmologickou šipku času. Vysvětlení z fyzikálního pohledu bylo skutečně zjednodušené, leč nesmí být opomíjeno. Dále následuje pohled ze strany práva v kapitole 2.5.2.

2.5.2 Z právního pohledu

Na rozdíl od pohledu fyzikálního, se právo časem nezabývá imaginárně, nýbrž čas vymezuje konkrétně, jako každý jiný právní pojem. Myslím si, že je to jedině dobře, neboť pokud se máme něčím řídit, a zákony bychom se měli řídit, tak nezbyvá nic jiného, než všechny pojmy podat dostatečně zřetelně a tak, aby byly jednoznačně vymezeny.

*„Důležitost času v právu je dána faktem, že veškeré právní vztahy vznikají a existují v prostoru a čase. V tomto smyslu je každý právní vztah podroben působení času“.*⁵⁰

Dle Kocourka a Plecítyho⁵¹ je plynutí času právní událostí v občanskoprávních vztazích. Plynutím času se myslí plynutí nějaké lhůty.

Lhůty v občanském právu jsou:

- lhůty hmotněprávní a lhůty procesní
- lhůty pořádkové
- lhůty zákonné a lhůty smluvní

Internetový zdroj Sagit⁵² uvádí i jiné chápání času, než jako plynoucí čas (lhůta), ale i čas pevně stanovený, fixovaný (datum).

---

⁵⁰ Autor neznámý. *Internetové stránky nakladatelství ekonomické a právní literatury Ostrava*. Dostupné z: <<http://www.sagit.cz>>. [citováno 2011-03-31].

⁵¹ PLECITÝ, V.; KOCOUREK, J. *Občanský zákoník*. 4. doplněné vydání. Praha: EUROUNION, 2007. s. 171. ISBN 978-80-7317-059-2.

⁵² Autor neznámý. *Internetové stránky nakladatelství ekonomické a právní literatury Ostrava*. Dostupné z: <<http://www.sagit.cz>>. [citováno 2011-03-31].

Lhůta jako časový úsek by měla být vymezena začátkem a koncem a vymezena na několik dnů, týdnů, měsíců případně let. Lhůta může být určena počátkem (koncem), její délkou nebo třeba jen koncem. Synonymum pro pojem lhůta je termín doba, používá se např. ve spojení promlčecí doba.

Podle Kocourka a Plecitého⁵³ se počítáním času zabývá § 122 ObčZ. Odstavec 1 určuje počítání lhůt, co se týče počtu dní. V případě, že nastane událost s počátkem lhůty 10. března a jedná se o desetidenní lhůtu, první den lhůty bude 11. března a lhůta skončí 20. března.

Ve druhém odstavci výše uvedeného paragrafu se uvádí konec lhůty určené podle týdnů, měsíců a let. Konec těchto lhůt je v den, který pojmenováním nebo číslem připadá na den, na nějž připadá událost, od které začala lhůta běžet. Pro příklad, když začne lhůta běžet v pátek a jedná se o dvoutýdenní lhůtu, tak skončí druhý týden opět v pátek. Jde-li o lhůtu měsíční a začne běžet 12. dubna, tak lhůta skončí 12. května. Stejně je to i s lhůtou, která se týká let. Začne-li běžet 17. srpna 1992 a jde o lhůtu pětiletou, tak lhůta skončí 17. srpna 1997. V případě, že by takový den v posledním měsíci lhůty nebyl, konec lhůty připadá na poslední den v měsíci, na který připadl konec lhůty.

Třetí odstavec § 122 ObčZ uvádí, že jestliže padne poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, následuje posunutí lhůty na nejbližší následující pracovní den. Toto rovněž platí pro všechny státem uznané dny pracovního klidu.

Čas hraje svou roli rovněž v § 100 ObčZ, jenž se týká promlčení. Jako příklad vlivu času u promlčení může být dle Kocourka a Plecitého⁵⁴ promlčení práva na peněžní prostředky, uložené na běžném nebo vkladovém účtu, které se promlčují ve čtyřleté promlčecí lhůtě, jenž začíná běžet ode dne zániku smlouvy o vedení těchto účtů (§ 396 ObchZ). Neuplatnění práva uvedeného v § 583 ObčZ se v něčem liší od promlčení. Toto ustanovení upravuje tzv. prekluzivní lhůty. V případě prekluze ve stanovené lhůtě neuplatněné právo ze zákona zaniká, zatímco v případě promlčení toto právo nadále trvá, ale je oslabena jeho realizace.

Taky v § 134 ObčZ, jenž se zabývá vydržením práva, můžeme pozorovat, jak důležitý čas v právu je. Jednou z podmínek vydržení je uplynutí stanovené vydržecí doby, po kterou

---

⁵³ PLECITÝ, V.; KOCOUREK, J. *Občanský zákoník*. 4. doplněné vydání. Praha: EUROUNION, 2007. s. 171-172. ISBN 978-80-7317-059-2.

⁵⁴ PLECITÝ, V.; KOCOUREK, J. *Občanský zákoník*. 4. doplněné vydání. Praha: EUROUNION, 2007. s. 145, 204, 438, 442. ISBN 978-80-7317-059-2.

měl držitel věc nepřetržitě v držbě. Spojitost s časem můžeme např. vidět v odstavci 4 tohoto paragrafu. Kde vydržecí doba se řídí ustanoveními o běhu promlčecí lhůty, zvlášť pak počátek a trvání vydržecí doby.

Ještě je třeba zmínit § 578 ObčZ, který pojednává o uplynutí doby. Uvádí, že práva i povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny.

Kapitolou 2.5.2 jsem ukončila téma zhodnocení vývoje úroku z prodlení v čase. Tato kapitola číslo 2, je rozdělena na úrok z prodlení a jeho okolnosti, jako výpočet, vývoj v čase a pak na téma času. V kapitole číslo 3, se věnuji praktické aplikaci.

3 Praktická aplikace

V kapitole 3.1 vysvětluji na příkladu vliv času na alternativní náklady. Další kapitola 3.2 obecně vyloží možné náklady na soudní řízení, kdežto kapitola 3.2 se taktéž v obecném měřítku zabývá osvobozením od soudních poplatků. Poté následuje kapitola 3.3, která náklady řízení uvádí do příkladu a snaží se zjistit, zda soudní řízení podstoupit, či je lepší postoupit pohledávku.

3.1 Náklady obětované příležitosti neboli alternativní náklady

Na tomto příkladu se snažím vysvětlit, jak široký vliv má čas na hodnotu peněz a jak může souviset s náklady obětovanými ušlé příležitosti. Tuto souvislost vysvětluji na příkladu pěstování ječmene a pěstování jeho alternativy, kukuřice.

Náklady obětované příležitosti jistě souvisí s našim rozhodnutím, investovat do určitého záměru peníze a z toho vyplývá i rozhodnutí ohledně vlivu času na hodnotu peněz. Jak tento příklad souvisí s časem? Když vezmeme, pro tento teoretický příklad, vliv času na pěstování ječmene, tak si můžeme představit, čistě teoreticky, že by pěstování a růst ječmene trvalo mnohem méně času, než pěstování kukuřice. Ječmen by byl mnohem dříve uzrálý a připravený ke sklizni, než kukuřice, která by byla na dobu pěstování časově náročnější. Teoreticky bychom sklídili ječmen dříve, dříve prodali a měli peníze z prodeje, které by mohly být uloženy v bance a měli bychom z nich jistý výnos. Náklad obětovaný příležitosti by ale v tomto případě byl ten, že bychom kukuřici nepěstovali. Kdyby ale ano, a s penězi z kukuřice vydělané bychom postupovali stejně, tak je otázkou, jestli by celkový obnos po jistém výnosu v bance byl skutečně menší. Teoreticky určitě ano, neboť je výhodnější obdržet obnos peněz dnes, než až zítra. Na tomto příkladu je tedy vidět, jak má čas vliv i v této souvislosti.

Dle Jurečky⁵⁵ můžeme alternativní náklady vysvětlit např. na rozhodnutí investovat peníze do pěstování ječmene. Rozhodneme-li se pěstovat ječmen, už nemůžeme na tomto pozemku pěstovat kukuřici. Alternativní náklady námi vypěstovaného ječmene jsou obětované tuny kukuřice. Vynaložení zdrojů (peněz) na realizaci jednoho záměru vždy bude znamenat obětování jiného záměru. A tato oběť je ekonomickým nákladem realizovaného

---

⁵⁵ JUREČKA, V.; JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol. *Mikroekonomie*. 1. vydání. Ostrava: VŠB - TU Ostrava, 2007. s. 16-17. ISBN 80-248-0910-9.

záměru. Alternativní náklad je dán ztrátou, která plyne z toho, že jsme si nevybrali jinou alternativu, než tu, kterou realizujeme. Dle Mankiwa⁵⁶ se náklady příležitosti nějaké věci rovnají tomu, čeho se vzdáme pro její získání.

Z příkladu jsme se dozvěděli, že je výhodnější mít peněžní obnos dříve, kvůli možnosti jej dříve investovat. Souvislost s náklady ušlé příležitosti můžeme vidět v problému, pro kterou možnost se máme rozhodnout. Zjistili jsme, že pro možnost, která nám dříve vynese obnos peněz. V kapitole 3.2 se věnuji nákladům soudního řízení.

3.2 Náklady řízení

Po kapitole 3.1, která se věnuje alternativním nákladům, se budu v kapitole 3.2 věnovat rovněž nákladům, ale nákladům soudního řízení. Obecně zde vyložím tuto problematiku podle OSŘ, a taky možnost osvobození od soudních poplatků v kapitole 3.2.1. To, které náklady patří do soudního řízení, upotřebím v kapitole 3.3.

V § 137 OSŘ⁵⁷ se dozvíme, co všechno patří do nákladů soudního řízení.

Řadí se tam:

- hotové výdaje účastníků a jejich zástupců
  - jízdné a místní přepravné
  - stravné a nocležné
  - hotové výdaje advokátů, notářů a patentových zástupců
- soudní poplatky
- ušlý výdělek účastníků
- náklady důkazů, tlumočné
- odměna notáře za provádění úkonů soudního komisaře a jeho hotové výdaje
- odměna správce dědictví a jeho hotové výdaje
- náhrada za daň z přidané hodnoty
- odměna za zastupování.
- odměna za zastupování advokátem, notářem a patentovým zástupcem

---

⁵⁶ MANKIW, N. G. *Zásady ekonomie*. dotisk. Praha: Grada Publishing a. s., 2009. s. 33. ISBN 80-7169-891-1.

⁵⁷ DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 944-945. ISBN 978-80-7400-107-9.

Kromě těchto vyjmenovaných nákladů patří do nákladů soudního řízení i ty nevyjmenované, ale jejich vynaložení musí být spojeno s řízením. Proto např. náklad vzniklý v důsledku pokusu o mimosoudní vyřešení sporu zde patřit nebude.

Do hotových výdajů účastníků a jejich zástupců lze započítat, kromě výše jmenovaného, i vydání průvodce, a to konkrétně jeho ušlý výdělek. Průvodce potřebuje osoba stížená tělesnou chorobou nebo vadou, případně z jiných závažných důvodů.

O hotových výdajích advokátů, notářů, kteří zastupují účastníky nebo výdaje patentových zástupců se dozvíme ve vyhlášce 399/2010 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradních advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. A ve vyhlášce č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví.

Soudní poplatky mají povinnost platit navrhovatelé (žalobci). Žalovaní uplatňují jejich práva vzájemnou žalobou a další poplatníci jsou povinni platit soudní poplatky z úkonů uvedených v Sazebníku soudních poplatků, výjimkou jsou řízení, z nichž se poplatky nevybírají. Osvobozeny od soudních poplatků mohou být i některé osoby, např. v důsledku živelných pohrom. V Sazebníku soudních poplatků najdeme výši těchto poplatků. Jakmile vznikne účastníku povinnost soudní poplatek zaplatit, nebo jakmile poplatek zaplatí, stane se soudní poplatek součástí nákladů řízení. Od 1. ledna 2001 nabyl účinnosti nový zákon č. 255/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Byl zjednodušen výběr soudních poplatků a v řadě případů se jejich částka zvyšuje.

Dle OSŘ⁵⁸, jestliže účastník, zákonný zástupce účastníka, opatrovník, zmocněnec nebo průvodce účastníka nemůže konat práci, poskytne mu zaměstnavatel volno bez náhrady mzdy. Zároveň se nesmí jednat o advokáta, notáře vykonávajícího zástupčí činnost, nebo o patentového zástupce ve věcech týkajících se průmyslového vlastnictví. Ušlý výdělek se pak vypočte podle průměrného výdělku podle zákoníku práce. Zaměstnavatel potvrdí, o jakou částku jde. A jestli ten, jemuž výdělek ušel, může nastoupit na zbytek směny.

Nákladem důkazu se myslí náklad, jenž vzniká v souvislosti s dokazováním v průběhu řízení a na straně soudu. Tyto náklady vzniklé účastníkům nebo jejich zástupcům, které zaplatili, jsou jejich hotovými výdaji. Jedná se např. o svědecké, znalečné, tlumočné, výdaje za potvrzení nebo odborné vyjádření.

---

⁵⁸ DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 945-947. ISBN 978-80-7400-107-9.

Předpisem č. 167/2009 Sb. se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví, ve znění pozdějších předpisů. Výši odměny a náhradu hotových výdajů notáře a správce dědictví soud stanoví v usnesení, kterým se končí dědické řízení.

Odměna za zastupování pro zákonné zástupce nenáleží k nákladům řízení. Jedná se o zákonné zastupování fyzické osoby, která nemůže před soudem jednat samostatně. Dále o zastupování, podle rozhodnutí soudu, fyzické osoby, která nemá způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. K nákladům řízení dále nenáleží odměna za poskytnutí opatrovníka, zástupce, zmocněnce, a to ani v případě, že zástupcem je daňový poradce, taktéž, zastupuje-li účastníka odborová organizace, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Obec je státem zastoupena bezplatně. Z judikatury, SR 6/1996, s. 153⁵⁹: „*Odměna za právní pomoc, kterou účastník zaplatil osobě, která není advokátem, nepatří mezi náklady řízení uvedené v § 137 OSŘ a soud nemůže účastníkovi přiznat jejich náhradu.*“

Dle OSŘ⁶⁰, je-li zástupcem advokát, notář nebo patentový zástupce ve věcech týkajících se průmyslového vlastnictví, pak je odměna za zastupování součástí nákladů řízení. Ve vyhlášce č. 484/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů nalezneme výši odměny za zastupování. Odměna se stanoví podle sazeb stanovených paušálně pro řízení v jednom stupni. Podle právního předpisu o mimosmluvní odměně, může soud stanovit výši této odměny, dovolují-li to okolnosti případu. Odměna se týká i náhrady za promeškaný čas v souvislosti s poskytnutím právní služby. Myslí se tím např. čas strávený na cestě, čas promeškaný v důsledku zpoždění zahájení jednání. Výše odměny, za zastupování advokátem, notářem nebo patentovým zástupcem ve věcech týkajících se průmyslového vlastnictví, se při rozhodování o náhradě nákladů řízení stanoví podle paušálních sazeb pro řízení v jednom stupni, leč neovlivní to jejich právo na odměnu za poskytování právních služeb, která je uvedena ve smlouvě s klientem.

Zastupuje-li účastníka advokát, notář, případně patentový zástupce ve věcech týkajících se průmyslového vlastnictví, pak připadá k nákladům řízení i náhrada za daň z přidané hodnoty (DPH). Smyslem DPH je v tomto případě zvýšení odměny za zastupování a náhrada plátcům této daně o částku, která odpovídá výši procentní sazby DPH, kterou plátcí

---

⁵⁹ ŠKÁROVÁ, M. a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, 2009. s. 334. ISBN 978-80-7201-769-0.

⁶⁰ DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 947-948. ISBN 978-80-7400-107-9.

musí odvést z částek, které jim za zastupování náleží. Týká se plátců DPH, nebo právnických osob, ve kterých vykonávají advokáti nebo patentoví zástupci jejich služby. Plátcem daně může být i zaměstnavatel, u kterého je dotyčný advokát nebo patentový zástupce zaměstnán. Dle Škárové⁶¹ je zapotřebí, aby soud přiznal tuto náhradu v rámci nákladů řízení, předložit osvědčení o registraci plátce DPH, a to i bez vyzvání. V rámci změny sazeb od 1. 1. 2010 činí sazba daně 20 %. Dle OSŘ⁶² jsou základem pro určení náhrady, odměny a náhrady, které soud přiznává na náhradě nákladů řízení. Nikoliv odměny za poskytnutí právních služeb advokátu, notáři případně patentovému zástupci, které jsou povinni klienti zaplatit podle smlouvy.

Kapitola 3.2 vysvětlila jednotlivé náklady zahrnuté do nákladů soudního řízení. Následující kapitola 3.2.1 nás uvede do problematiky osvobození od soudních poplatků.

3.2.1 Osvobození od soudních poplatků

V kapitole 3.2, ve které se dozvíme, jaké náklady jsme povinni platit v soudním řízení, následuje kapitola 3.2.1, která naopak hovoří o tom, kdy jsme od soudních poplatků osvobozeni.

Dle § 138 OSŘ⁶³ může být účastník zcela nebo zčásti od soudních poplatků osvobozen. OSŘ upravuje osvobození od soudních poplatků na základě rozhodnutí soudu, ale to není jediná možnost, jak být od poplatků osvobozen.

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů rozlišuje dva okruhy osvobození od soudních poplatků:

- osvobození řízení ve věcech, věcné (např. vzájemné vyživovací povinnosti rodičů a dětí, důchodového pojištění, nemocenského pojištění)
- osobní osvobození (např. nejde-li o vzájemnou vyživovací povinnost rodičů a dětí, navrhovatel v řízení o určení rodičovství)

---

⁶¹ ŠKÁROVÁ, M. a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, 2009. s. 332-333. ISBN 978-80-7201-769-0.

⁶² DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 947-948. ISBN 978-80-7400-107-9.

⁶³ DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 951-952. ISBN 978-80-7400-107-9.

Osvobození od soudních poplatků nemusí probíhat jen podle výše uvedeného zákona, ale např. podle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Osvobození od soudních poplatků (dle § 138 OSŘ) lze přiznat jen na žádost účastníka a to do doby, než skončí řízení. O osvobození může být požádáno i jen v částečné výši. Samotná žádost nemá žádné zvláštní podmínky a platí pro ni obecné požadavky pro podání. Dle Škárové⁶⁴ je podkladem pro osvobození od soudních poplatků zpravidla vyplněný dotazník, tento tiskopis však není podmínkou pro osvobození od poplatků. Žadatel musí doložit své údaje o výdělku, majetku a o sociálních poměrech. Soud pak rozhoduje s přihlédnutím k majetkovým poměrům, rozhoduje taky v závislosti na výši soudního poplatku. Jestliže soud přizná účastníku osvobození od poplatků, tak účastník neplatí zálohy na náklady důkazů a stát po něm nepožaduje náhradu nákladů řízení.

Fyzické osoby (i podnikatelé), právnické osoby, i obce a kraje mohou být osvobozeny od soudních poplatků. Pokud nebylo žádosti o osvobození od soudních poplatků plně vyhověno, může účastník podat odvolání a osvobození lze uznat i v dovolacím řízení.

Dle OSŘ⁶⁵ v případě, že se změni poměry účastníka, že už nebudou odůvodňovat osvobození, je soud povinen osvobození od poplatku odejmout. Toto rozhodnutí vydává soud bez ohledu na to, zda byl k tomuto rozhodnutí vydán podnět, jde o rozhodnutí z úřední povinnosti.

3.3 Náklady řízení v příkladu

V příkladu v kapitolách 3.3.1 a 3.3.2 si představím situaci, ve které žalobce bude požadovat po žalovaném vrácení dlužné částky a smluvní pokuty za měsíc prodlení. Vyjádřím náklady, které jsou teoreticky vynaloženy na soudní řízení a snažím se zjistit, zda je pro věřitele výhodnější postoupení pohledávky, což je uvedeno v kapitole 3.3.2, anebo podstoupit soudní řízení. Neopomenu zhodnotit vliv času na hodnotu peněz pro tento příklad.

---

⁶⁴ ŠKÁROVÁ, M. a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, 2009. s. 334. ISBN 978-80-7201-769-0.

⁶⁵ DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 955. ISBN 978-80-7400-107-9.

3.3.1 Náklady řízení a smluvní pokuta

Dle komentáře k ObčZ⁶⁶ zákon sám blíže neupravuje, jak má být výše pokuty stanovena, zda jako pevně stanovená částka, či jako procentní podíl např. z určité ceny. V následujícím teoretickém příkladu bude smluvní pokuta vyjádřena formou procentního podílu. Stanovím si tedy otázku: jak vysoké procento z dané částky by mělo představovat výši smluvní pokuty s přihlédnutím k nákladům soudního řízení, které se bude teoreticky konat v případě, že mi dlužník nezaplatí dluh? Věřitel musí mít na paměti možnou škodu, která mu v případě neuhrazení dluhu vznikne. Důležité je si určit náklady, které případnou na soudní řízení. Jak je již uvedeno výše v kapitole 3.2 do nákladů řízení se počítá jízdné, stravné, ušlý výdělek účastníků atd.

Dle OSŘ⁶⁷ má žalovaný plný úspěch, jestliže soud žalobu odmítne v plném rozsahu a soud přizná plné hrazení nákladů řízení proti účastníku, jenž úspěch neměl. Když měl účastník ve věci částečný úspěch, soud přizná určitou poměrnou částku nákladů řízení proti tomu účastníku, který měl převážně neúspěch. Jestliže jsou na tom strany stejně, žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

V tomto příkladě jde o to, aby si žalobce (věřitel), jemuž nebude dluh uhrazen, smluvní pokutou zajistil případný neúspěch nebo částečný úspěch v soudním řízení vůči dlužníkovi. Jinými slovy, aby náklady do soudního řízení vložené, měl uhrazené ve smluvní pokutě. Je nutné vědět, že výše smluvní pokuty nesmí být v rozporu s dobrými mravy, tudíž je třeba zohlednit její výši.

Stanovím si příklad, kdy žalobce požaduje smluvní pokutu ve výši 10 % z půjčené částky, která činí 100 000 Kč. 10 % bude žalobce (věřitel) požadovat za každý měsíc prodlení dlužníka. Výše smluvní pokuty bude za každý započatý měsíc ve výši 10 000 Kč. Denně to bude v prvním měsíci prodlení činit asi 333 Kč. Porovnejme tedy výši pokuty s náklady soudního řízení. Předpokládejme, že dlužník je jeden měsíc v prodlení, dluží tedy 110 000 Kč věřiteli.

---

⁶⁶ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 1449. ISBN 978-80-7400-004-1.

⁶⁷ DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 973-977. ISBN 978-80-7400-107-9.

Podle sazebníku poplatků⁶⁸ dle zákona 549/1991 Sb. se platí za návrh na zahájení občanského soudního řízení, jehož předmětem je peněžité plnění v částce vyšší, než 15 000 Kč 4 % z dlužné částky, tedy **4 400 Kč**.

Dle vyhlášky 484/2000 Sb., o paušálních sazbách výše odměna za zastupování účastníka advokátem činí v tomhle případě dle 1 odstavce § 3 částku **26 000 Kč**.

Jízdné a místní přepravné činí **1 000 Kč**.

Ušlý zisk činí **2 000 Kč**.

Náklady důkazů **2 500 Kč**.

Celkem 35 900 Kč

Dle portálu pro podnikání⁶⁹ se náhrada nákladů řídí zásadou úspěchu ve věci. V případě, že žalobce je úspěšný, náklady platí účastník, který úspěch neměl. Musí jít ale o plný úspěch, pak soud vyhoví žalobci v plném rozsahu.

Dle OSŘ⁷⁰ jde-li o částečný úspěch, je náhrada nákladů poměrně rozdělena. Zde může nastat problém v našem příkladu, konkrétně, zda byla výše smluvní pokuty dostačující. Pro demonstraci si zvolíme poměr úspěchu žalobce 70 % a jeho neúspěch 30 %. Z žalované částky se jedná o poměr 32 130 Kč : 13 770 Kč. Rozdíl mezi neúspěchem a úspěchem je 40 %. Těchto 40 % znamená částku z nákladů k uplatňování práva. Jestliže žalobcovy náklady jsou 45 900 Kč, tak mu žalovaný musí uhradit částku 18 360 Kč.

Žalobce o svém úspěchu nemůže dopředu vědět. V tomto případě je ale velká pravděpodobnost úspěchu ze strany žalobce. Ovšem jisté riziko zde hraje svou roli. V kapitole 3.3.2 budeme uvažovat jako alternativu získání dlužné částky zpět možnost postoupení pohledávky.

3.3.2 Náklady řízení a postoupení pohledávky

V kapitole 3.3.1 jsme uvažovali jako možnost vrácení dlužné částky soudní řízení, v této kapitole 3.3.2 uvažme možnost postoupení pohledávky a obě možnosti porovnejme. Představme si situaci, ve které by žalobce soudní řízení vyhrál. Od žalované strany by obdržel

---

⁶⁸ Autor neznámý. *Internetové stránky veřejné správy ČR*. Dostupné z: <<http://www.portal.gov.cz>>. [citováno 2011-04-19].

⁶⁹ DOLEČEK, M. *Internetové stránky oficiálního portálu pro podnikání a export*. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz>>. [citováno 2011-04-19].

⁷⁰ DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 975-976. ISBN 978-80-7400-107-9.

částku 45 900 Kč. Tato částka představuje smluvní pokutu za měsíční prodlení a náklady, který do řízení žalobce investoval, ale je nutné si uvědomit, že jde pouze o paušální náhradu. Nikdo už žalobci neuhradí čas investovaný do případu, všechny nepříjemnosti, které musel podstoupit. Navíc je zde další důležitý faktor, jenž souvisí s časem a penězi. Peníze žalobce mohly být úročeny v bance, mohly být investovány do dalšího projektu, zkrátka mohly vydělávat další peníze. Což je kromě investovaného času, další faktor, který mu v nákladech řízení žalovaná strana nevrátí.

Východiskem z jeho situace, ve které je dlužník v prodlení a věřitel nemá své peníze zpět je postoupení pohledávky. Tato možnost není možná na první pohled výhodná, ovšem po nastínění nákladů řízení uvedených výše, tuto možnost můžeme snáze pochopit. Postoupení pohledávky je upraveno v § 524 až § 530 ObčZ. Výše pohledávky je 100 000 Kč a smluvní pokuta dosahuje 10 000 Kč. Věřitel postoupí pohledávku za 90 000 Kč. Což je oproti částce, která mu od dlužníka náleží, o 20 000 Kč méně, (výše pohledávky se snížila asi o 18 % oproti původní částce, podobně jako v příkladu dle internetového zdroje⁷¹, kde se výše pohledávky snížila jejím postoupením o 14 %) kde ale peníze má v dřívějším časovém okamžiku, než kdyby podstupoval soudní řízení. Další výhodou je ušetřený čas, který by jinak investoval do řízení, přípravy na soudní řízení, na cestu apod. Navíc ani částka nákladů za soudní řízení ve výši 35 900 Kč by určitě nebyla konečná, neboť jde o paušální vyjádření. Kromě toho, musíme započítat i možné riziko, které souvisí s tím, že žalobce nebude v soudním sporu úspěšný, nebo bude úspěšný jen částečně. Ale hlavní výhodu vidím v možné investici navracených peněz, a to investici možnou hned a ne až po časové prodlevě, po které by mu byly peníze navraceny. Ovšem je třeba polemizovat s možností, jestli bude pohledávka skutečně postoupena za 90 000 Kč. Totiž to, za jakou částku pohledávku postoupíme, není vůbec jednoznačně dané a záleží na okolnostech konkrétní pohledávky, což může být např. jistota, jakou má postupník v navracení pohledávky. Tzn., že jestli pohledávku věřitel postoupí za např. 20 000 Kč, bude pro něj výhodnější účastnit se soudního řízení.

Když si tedy příklad stručně shrneme, v případě soudního řízení by žalobce investoval do nákladů řízení asi 35 900 Kč, které by, jak jsem polemizovala výše, nejspíše nebyly konečné. V soudním řízení by byl s velkou pravděpodobností úspěšný, to znamená, že by dostal zpět svou pohledávku i se smluvní pokutou, ovšem až po dalším časovém úseku.

---

⁷¹ Autor neznámý. *Internetové stránky poradenství*. Dostupné z: <<http://www.i-poradce.cz>>. [citováno 2011-04-26].

Ale kdyby svou pohledávku postoupil, dostal by okamžitě 90 000 Kč, které by mohl nadále investovat, ušetřil by čas, jinak investovaný do řízení a nepodstupoval by riziko řízení.

Já osobně bych se v tomto případě přiklonila k možnosti pohledávku podstoupit, a to především díky vlivu času na hodnotu peněz. Čas je zde důležitým argumentem, aby žalobce postoupil pohledávku i za okolností, že nedostane zpět celou částku dluhu.

Závěr

Jsme zvyklí, že čas ovlivňuje vše kolem nás, ale že i hodnotu peněz často zapomínáme, neboť to není lidským okem spatřitelné, tak jako když čas ovlivňuje např. lidské tělo. Ovšem to, co hned nevidíme, neznamená, že by mělo být méně podstatné. Pouze potřebujeme být bystří ve všech ohledech.

Cíl bakalářské práce, který jsme si vytyčila v úvodu, tedy zjištění, jaký má čas vliv na hodnotu peněz z hlediska práva a jak kompenzovat jeho negativní vliv na hodnotu peněz byl splněn. Vliv času na hodnotu peněz v souvislosti s náklady obětovanými příležitostmi jsem analyzovala na příkladu v kapitole 3.1, a jejich souvislost je z příkladu zřejmá.

Rovněž v kapitole 3.3 polemizuji o výši smluvní pokuty, a snažím se dojít k závěru, proč je výhodnější z pohledu vlivu času na hodnotu peněz pohledávku postoupit, či se zúčastnit soudního řízení, do kterého budeme investovat náklady s ním spojené. Na tomto příkladu si můžeme uvědomit, že na první pohled je možná výhodnější se zúčastnit soudního řízení, ale po menší úvaze už to tak jednoznačné není, právě díky vlivu času na hodnotu peněz, ale i jiných aspektů.

Ke zhodnocení vlivu času na hodnotu peněz popisuje teoretická část umístěná v kapitole 1, která se zabývá vysvětlením pojmů souvisejících s tímto tématem a následným srovnáním právních institutů, které souvisí s časem.

Kapitola 2 zase přispívá k cíli tím, že se zabývá pojmem čas ze dvou hledisek, a to z pohledu právního a fyzikálního, a řeší vývoj úroku z prodlení v legislativní historii, což už je předznamenáno v názvu práce. Uvádím zde i praktický výpočet úroku z prodlení a vysvětluji pojmy s výpočtem související.

Rovněž i ve své diplomové práci bych se ráda zabývala tímto tématem, neboť je to téma široké a dle mého názoru často opomíjené. Lidé si totiž ve svém denním používání peněz neuvědomují vliv času na ně. Nerozhodují se jak s penězi naložit s ohledem vlivu času, který na ně působí a má práce by mohla aspoň napomoci si uvědomit, jak velkou moc má čas. Čas, který je sice abstraktním pojmem, ale o to větší vliv nejen na naše peníze mu náleží.

Seznam použité literatury a pramenů

Monografie

- [1] AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Obchodní právo*. Praha: Meritum, výkladová řada ASPI, a.s., 2005. 1345s. ISBN 80-86395-90-1.
- [2] DRÁPAL, L.; BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9.
- [3] HAWKING, S. W. *Stručná historie času*. 2. vydání. Praha: Argo, 2007. 202 s. ISBN 978-80-7203-946-3.
- [4] JEHLIČKA, O.; ŠVESTKA, J.; ŠKÁROVÁ, M. a kol. *Občanský zákoník*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 1195s. ISBN 80-7179-797-9.
- [5] JUREČKA, V.; JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol. *Mikroekonomie*. 1. vydání. Ostrava: VŠB - TU Ostrava, 2007. 327 s. ISBN 80-248-0910-9.
- [6] KERNBACHOVÁ, M.; SEVERIN, P. *Obchodně závazkové vztahy*. VŠB-TU Ostrava, 2003. 97s. ISBN 80-248-0393-3.
- [7] MANKIW, N. G. *Zásady ekonomie*. dotisk. Praha: Grada Publishing a. s., 2009. 768 s. ISBN 80-7169-891-1.
- [8] PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku 4. díl § 409-565*. Praha: Linde, 1997. 600s. ISBN 80-7201-095-6.
- [9] PLECITÝ, V.; KOCOUREK, J. *Občanský zákoník*. 4. doplněné vydání. Praha: EUROUNION, 2007, 735s. ISBN 978-80-7317-059-2.
- [10] ŠKÁROVÁ, M. a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, 2009. 1263 s. ISBN 978-80-7201-769-0.
- [11] ŠTENGLOVÁ, I. *Přehled judikatury*, Praha: ASPI a.s., 2007. 236s. ISBN 978-80-7357-245-7.
- [12] ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník II*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 2293s. ISBN 978-80-7400-004-1.

Elektronické zdroje

- [13] Autor neznámý. *Internetové stránky nakladatelství ekonomické a právní literatury*. Dostupné z: < <http://www.sagit.cz> >. [citováno 2011-03-21].
- [14] Autor neznámý. *Internetové stránky judikatury*. Dostupné z: <<http://www.pavelpetr.cz>>. [citováno 2011-04-18].

- [15] Autor neznámý. *Internetové stránky otevřené encyklopedie*. Dostupné z: <<http://cas.navajo.cz>>. [citováno 2011-04-04].
- [16] Autor neznámý. *Internetové stránky veřejné správy ČR*. Dostupné z: <<http://www.portal.gov.cz>>. [citováno 2011-04-19].
- [17] Autor neznámý. *Internetové stránky poradenství*. Dostupné z: <<http://www.i-poradce.cz>>. [citováno 2011-04-26].
- [18] DOLEČEK, M. *Internetové stránky oficiálního portálu pro podnikání a export*. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz>>. [citováno 2011-04-19].
- [19] KLEGA, L. *Internetové stránky Bulletinu advokacie*. Dostupné z: <<http://www.advokatklega.cz>>. [citováno 2011-03-21].
- [20] KLÍMOVÁ, R. *Internetové stránky živnostníků*. Dostupné z: <<http://www.zivnostnik.cz>>. [citováno 2011-03-31].
- [21] KUČEROVÁ, D. *Internetové stránky podnikatelů*. Dostupné z: <<http://www.podnikatel.cz>>. [citováno 2011-03-21].
- [22] PETRUŠ, M. *Internetové stránky ČNB*. Dostupné z: <<http://www.cnb.cz>>. [citováno 2011-03-28].
- [23] RICHARD, W. *Internetové stránky Právního rádce*. Dostupné z: <<http://vyhledavani.ihned.cz>>. [citováno 2011-03-28].
- [24] VYMAZAL, L. *Internetové stránky právního rádce*. Dostupné z: <<http://pravniradce.ihned.cz>>. [citováno 2011-03-21].

Články v časopisech nebo sbornících

- [25] ČECH, P. *Smluvní pokuta versus úrok z prodlení*. Právni rádce, 2008, č.4/2008. s. 21-26. ISSN 1210-4817.
- [26] CHALUPA, L. *Úroky z prodlení podle vládního nařízení č. 163/2005 Sb.* Právni rádce, 2005, č.11/2005. s. 15. ISSN 1210-4817.
- [27] SEDLÁČEK, T. *Promlčení smluvní pokuty a úroku z prodlení*. Právni rádce, 2006, č.5/2006. s. 25-26. ISSN 1210-4817.
- [28] VYMAZAL, L. *Smluvní pokuta versus úrok z prodlení*. Právni rádce, 2008, č.4/2008. s. 28-29. ISSN 1210-4817.

Seznam zkratk

ObčZ	Občanský zákoník
ObchZ	Obchodní zákoník
OSŘ	Občanský soudní řád
ČNB	Česká národní banka
NV	Vládní nařízení

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne .....

.....
Kateřina Bartková

Adresa trvalého pobytu studenta:

Světlá, 1469, Šenov, 739 34

Seznam příloh

Příloha číslo 1: Vývoj diskontní a repo sazby v čase